

relații financiar - valutare și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Serviciile comerciale pentru aport valutar în comerțul exterior al R. S. România

Nevoia de adaptare la evoluția actuală a schimburilor comerciale a făcut necesară abordarea acțiunilor de comerț exterior prin prisma unor concepte noi, de sinteză și în consecință a impus căutarea cadrului economic și juridic care să asigure o dezvoltare corespunzătoare a acestor acțiuni.

Între aceste concepte noi se numără și acelea de operațiuni de comerț internațional pentru aport valutar, respectiv servicii comerciale pentru aport valutar.

Cadrul legislativ pentru acest gen de operațiuni este creat la noi de Decretul nr. 276/1979, care numește, pentru prima dată, activitatea de aport valutar ca activitate specifică a întreprinderii românești de comerț exterior.

Astfel se precizează în mod expres că „întreprinderile pot efectua ...operațiuni comerciale pentru aport valutar... potrivit obiectului de activitate stabilit prin prezentul decret“.

Se consfințește astfel pe plan legislativ efectuarea de către întreprinderile noastre de comerț exterior a așa-numitelor „operațiuni speciale“.

În perioada 1968 și pînă în 1977 denumirea de speciale sublinia caracterul subsidiar al aranjamentului comercial ce asigura realizarea activităților de aprovizionare — desfacere de marfă de pe piața internațională. Ulterior în limbajul practicienilor s-a pus accentul fie pe faptul că aceste operațiuni nu au ca obiect import-exportul de mărfuri indigen, fie pe complexitatea acestor operațiuni fiind utilizat și termenul de operațiuni complexe pentru aport valutar.

Legea 12/1980 consfințește existența activității de aport valutar precizînd că volumul total de activitate al întreprinderii de comerț exterior se compune alături de operațiunile pentru realizarea planului de export și import și activitatea de cooperare economică, din „operațiuni comerciale necesare pentru realizarea sarcinii de aport valutar“.

Este de observat că în toate precizările ulterioare făcute, sau numirea unor tipuri de operațiuni pentru aport valutar — nu există o definiție a acestor operațiuni în literatura noastră juridică.

Acest lucru este explicabil prin caracterul acestor operațiuni de instrument de politică comercială prin care statul în virtutea monopolului asupra comerțului exterior urmărește asigurarea resurselor valutare, într-un context dat al economiei mondiale.

Rezultă de aici că operațiunile de aport valutar (o.a.v.) sau serviciile de aport valutar (s.a.v.) sînt supuse unei duble cauzalități.

a) cea a unor factori externi, între care amintim:

— situația actuală de criză în care se află economia mondială;

— inechitățile existente în cadrul schimburilor comerciale în contextul actualului ordin economic mondial (indeosebi repartizarea inechitabilă a lichidităților).

— amploarea și complexitatea actului de comercializare internațională determinată de dezvoltarea comerțului de contrapartidă și specializarea fără precedent care are loc la nivel microeconomic în sfera distribuției.

b) cea a unor factori interni între care sînt de amintit:

— existența monopolului statului asupra comerțului exterior;

— participarea R.S. România în calitate de țară în curs de dezvoltare la schimburile comerciale internaționale.

— neconvertibilitatea leului și necesitatea asigurării unei balanțe de plăți echitabile.

În legătură cu premisele de ordin extern ale o.a.v. sînt de precizat următoarele:

1) Există în prezent trei situații de criză potențială în economia mondială care vor accentua nevoia unor operațiuni „catalizator“ sau „stabilizator“ pentru comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare:

— încadrarea într-o spirală descendentă a comerțului mondial în ultimii ani, însoțită de o recrudescență fără precedent a politicilor de blocadă și discriminări comerciale practicate de țările capitaliste.

— nevoia tot mai accentuată de lichidități a țărilor în curs de dezvoltare și dezechilibrul financiar în care se găsesc economiile acestor țări ca urmare a transferului efectelor recesiunii economice din țările capitaliste printr-o serie de instrumente de politică-economică între care și nivelul ridicat al ratei dobînzilor.

— accentuarea instabilității monetare determinată de pericolul potențial al prăbușirii dolarului de la nivelul atins în prezent, care vine în contradicție cu situația prezentă a economiei americane.

2) Agravarea problemei lichidităților pe plan internațional este rezolvată în prezent de scăderea rezervelor de aur și de rezerve la 38% din volumul importurilor mondiale în 1979; în mod deosebit situația fiind dificilă pentru țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol din care peste 100 dețineau în același an doar 10% din rezervele mondiale de aur în devaloare.

3) În paralel cu evoluția „extensivă“ a sferei actelor și faptelor de comerț internațional a avut loc și o evoluție în profunzime, caracterizată printr-o diversificare fără precedent a funcțiilor de comercializare în sfera schimburilor a distribuției.

Activitatea de intermediere, de trading, cuprinde o gamă foarte largă de operațiuni cunoscînd o dezvoltare nemaiîntîlnită, astfel încît nu există domenii în viața comercială

Supliment la

nr. 6 1983

Revista
ECONOMICA

de conceput fără activitatea intermediarilor (instituții bancare, societăți de expediții, agenți de bursă, etc.).

Distribuția mărfurilor conceptualizează în noțiuni și formule noi activitatea de comercializare, rețelele de comercializare mergând pînă la forme din cele mai sofisticate. În același timp gama de funcțiuni pe care o are intermediarul de comerț internațional se lărgeste ea nemăfiind mărginită la acte de vânzare-cumpărare, aprovizionare-desfacere, ci extinzindu-se și la activități de finanțare, promovare, operațiuni tehnice legate de marfă etc.*

În același timp ca rezultat al situației de criză a economiei mondiale, îndeosebi al dezechilibrului financiar și al economiilor majorității țărilor în curs de dezvoltare se dezvoltă comerțul de contrapartidă (caracterizat prin eliminarea sau reducerea instrumentelor de plată tradiționale și înlocuirea lor cu schimburile reciproce de mărfuri sau aranjamente financiare speciale).

Formele comerțului de contrapartidă (cliring, barter, compensație, contrapartidă, operațiuni înctimate etc.) constituie cadrul, respectiv sursa pentru exercitarea funcției de ofertare de servicii comerciale pentru aport valutar de către intermediar

Cauzalitatea de ordine internă a o.a.v. cu cele trei determinante ale sale: monopolul statului asupra comerțului exterior, participarea R.S. România la schimburile internaționale în calitate de țară în curs de dezvoltare și neconvertibilitatea leului are rolul principal în definirea o.a.v. și respectiv a serviciilor pentru aport valutar.

Ea reflectă necesitățile specifice ale economiei românești care au dus la dezvoltarea unor astfel de operațiuni.

Astfel calitatea de țară în curs de dezvoltare în contextul actualei ordini economice internaționale, determină și necesitatea găsirii unor instrumente de politică economică menite să asigure un loc mai echitabil în diviziunea internațională a muncii. Între aceste instrumente, se încadrează și o.a.v. respectiv s.a.v. ca modalități de promovare a exporturilor și realizarea de importuri competitive.

Monopolul statului asupra comerțului exterior permite așa cum am spus acordarea calificării de o.a.v. unor operațiuni de comerț internațional în funcție de interesele de politică economică ale statului respectiv.

Un exemplu îl constituie astfel calificarea unor operațiuni de valorificare a unor stocuri de marfă cu mișcare lentă drept operațiuni de aport valutar și nu operațiuni de export.

Neconvertibilitatea monedei naționale face ca operațiile de intermediere (trading) pe piața internă să capete un caracter aparte în raport cu operațiunile de intermediere pe piața internă.

Beneficiul obținut de intermediar în exercitarea intermedierei pe piața internă se constituie în monedă locală neconvertibilă, în timp ce pentru cele pe piețe externe se constituie în lichidități valutare, în aport valutar.

În acest context este explicabil de ce nu putem vorbi de o.a.v. respectiv s.a.v. în activitatea unor firme din țări capitaliste cu monedă convertibilă, aici putînd defini ca similare operațiuni respectiv servicii de intermediere pe piața internațională. Esența acestor operațiuni este în mod evident alta decît cea a o.a.v. pentru o țară în curs de dezvoltare cu monedă neconvertibilă.

Rezultă de aici că conceptele de o.a.v. respectiv s.a.v. sînt aplicabile în actuala conjunctură a economiei mondiale numai pentru activitatea unor intermediari de comerț internațional din țări în curs de dezvoltare cu monedă neconvertibilă în care se exercită monopolul sau un control parțial al statului asupra comerțului exterior care să permită calificarea ca atare a unor acte sau fapte de comerț.

În concluzie o definiție corectă a o.a.v. respectiv s.a.v. trebuie să țină seama de:

a) scopul imediat al acestor operațiuni de a produce instrumente de plată convertibile;

b) caracterul de intermediari al subiecților ce efectuează acte și fapte de comerț internațional pentru aport valutar.

c) mijloacele utilizate pentru producerea de a.v. stricto sensu ce pot fi calificate ca „know how“ de comercializare sau realizarea unor „funcții specifice“ de comercializare.

d) calificarea unor acte și fapte de comerț ca fiind pentru a.v. stricto sensu în temeiul monopolului statului asupra activității de comerț exterior.

e) enumerarea unor operațiuni tip a.v. atît prin natura lor cît și prin calificare.

Definirea o.a.v. trebuie să țină seama de realitățile economiei țării intermediarului ce exercită astfel de acte sau fapte de comerț exterior.

Pentru economia României din deceniul șapte și începutul deceniului opt, principalul obiectiv de politică comercială ce se urmărește prin o.a.v. este promovarea exportului respectiv ieftinirea importurilor.

În acest sens întreprinderile românești de comerț exterior își identifică funcții specifice pentru exercitarea unor acte și fapte de comerț internațional pentru aport valutar strict legat de specializarea capacității lor în domeniu, respectiv de experiența acumulată în comercializarea unei anumite game de mărfuri.

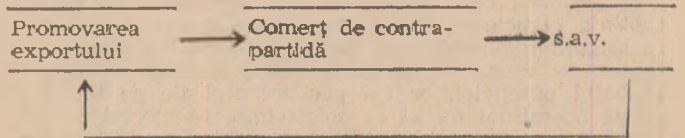
În acest sens această activitate apare ca subordonată activității principale de export-import și cooperare economică internațională, ea creînd resurse de finanțare a importurilor și respectiv de promovare a exporturilor.

Din acest punct de vedere conținutul real al acestei activități este de servicii pentru promovarea exportului și respectiv eficientizarea importului, care creează simultan și aport valutar, respectiv de servicii pentru aport valutar.

Sfera noțiunii de o.a.v. este în opinia noastră mai largă înglobînd atît s.a.v. cît și actele și faptele de comerț internațional ce au ca rezultat beneficii în valută și sînt independente de activitățile de aprovizionare-desfacere ale economiei naționale (spre exemplu operațiuni speculative la bursele de mărfuri sau operațiuni comerciale pe piețele externe cu orice fel de mărfuri și valori străine).

Influența stimulative a s.a.v. asupra exporturilor întreprinderii de comerț exterior se manifestă cel mai adesea prin intermediul cadrului creat de diverse forme ale comerțului de contrapartidă (îndeosebi formula românească de cooperare).

În acest caz are loc următorul lanț de implicații consecutive:

Mai concret, actuala conjunctură a economiei mondiale, lipsa de lichidități, face posibil exportul de marfă indigenă numai, prin preluarea de mărfuri în contrapartidă care parțial nu interesează economia națională.

Aceste mărfuri pot fi valorificate prin reexport pe terțe piețe datorită serviciilor oferite de companimentul de aport valutar din întreprindere. Acestea asigură promovarea exportului simultan cu obținerea unui beneficiu în valută din operațiunea de reexport.

În mod analog se poate construi o schemă a implicațiilor pentru eficientizarea importurilor.

În acest context este necesar să facem precizarea că deși Legea 12/1980 creează posibilitatea efectuării de s.a.v. în afara specializării capacității de folosință a întreprinderilor de comerț exterior cu coordonarea acestei activități de către M.C.E.C.E.I.

Pe plan internațional se manifestă în prezent aceeași tendință de deplasare a accentului spre s.a.v. în cadrul o.a.v.

O cauză a acestei tendințe o constituie amploarea fără precedent a comerțului de contrapartidă ce se ridică în anul 1981 la 25-30% din comerțul mondial respectiv 500—700 miliarde dolari.

* vezi în acest sens și R.E. — supliment 25/1980

Acest fenomen de creștere fără precedent a amplorii s.a.v. (sau echivalentul lor) se reflectă și prin adoptarea unor măsuri de adaptare pe planul legislațiilor naționale.

Astfel adoptarea în S.U.A. a legii „Export trading company act of 1982” la 1.11.1982 este menită să asigure:

- intervenția băncilor americane în activitatea de comerț prin investiții directe în firme comerciale;
- limitarea legislației antitrust în ceea ce privește activitatea de intermediere (trading) comercială internațională.

Clasificarea s.a.v. se poate face după natura funcțiunii întreprinderii în cadrul actului de comercializare, respectiv a tipurilor contractelor implicate.

După funcțiunea întreprinderii putem avea:

- s.a.v. de valorificare a unor contrapartide;
- s.a.v. de preluarea a unor mărfuri în cadrul unor aranjamente de cooperare între țări;
- s.a.v. de finanțare;
- s.a.v. legate de operațiuni tehnice cu marfa (stocare, clasificare pe calități și tipuri, prelucrări primare, constituirea de loturi, partizi, etc.).
- activități de promovare;
- servicii de marketing sau informare asupra reglementărilor și mijloacelor de finanțare a comerțului exterior;
- alte s.a.v. legate de activități de aprovizionare-desfacere.

Din punct de vedere al contractelor se înregistrează:

- s.a.v. axate pe contracte de vânzare internațională prin corelarea cărora intermediarul obține a.v. (aici se încadrează reexportul în nume și pe cont propriu).
- s.a.v. în care aportul valutar apare ca retribuire a calității de intermediar (operațiuni în comision).

— s.a.v. bazate pe simulație în sensul juridic al termenului (aici intrând anume tipuri de operațiuni de switch)

În afara tipurilor enumerate se înregistrează și o serie de operațiuni de intermediere pe piețele internaționale efectuate de firme din țări capitaliste bazate pe încălcarea unor măsuri de protecție a economiei unor țări în curs de dezvoltare. Practicile acestor firme cit și în general ale societăților transnaționale (însăși mecanismul prețurilor de transfer este într-un anumit sens un mecanism de operațiune de intermediere bazată pe eludarea prevederilor legislațiilor naționale privind impozitarea) contravine legalității internaționale contemporane, necesității asigurării unor relații de cooperare economică pașnică între state.

Astfel de practici nu au nimic a face cu reducerea și eliminarea progresivă a obstacolelor comerciale de orice natură din calea dezvoltării schimburilor comerciale.

Există în schimb implicația inversă, orice obstacol în calea dezvoltării schimburilor creează o tehnică de eludare a lui care asigură profituri în valută unor firme sau societăți transnaționale. În acest sens trebuie acționat în permanență pentru împiedicarea realizării unor astfel de operațiuni în comerțul internațional.

Florin POGONARU

Restructurări în producția și comerțul mondial

Crește ponderea energiei nucleare în balanța energetică a țărilor O.C.D.E.

Conform opiniei unui studiu efectuat de agențiile AEN¹⁾ și AIE²⁾, contribuția energiei nucleare la acoperirea nevoilor energetice ale țărilor membre OCDE, se află la un nivel considerabil inferior celui estimat din punct de vedere economic pentru această zonă. Astfel, capacitatea nucleară instalată în țările membre OCDE s-a majorat în perioada 1970—1981 de la 17 GWe la 133 GWe. Deși s-a realizat un progres important, care corespunde unei ma-

iorăci a ponderii deținute de energia nucleară în producția de electricitate de la 1 la sută la 13 la sută, totuși, această creștere reprezintă numai jumătate din valoarea capacității instalate prevăzute acum zece ani.

Țările membre OCDE preconizează pentru anul 1985 o capacitate nucleară totală instalată de ordinul a 215 GWe, iar pentru 1990 de 315 GWe. Estimările agențiilor mai sus menționate privind anul 2000 se situează între 400 și 500 GWe, ecartul forte mare dintre valoarea minimă și maximă oglindind gradul de incertitudine foarte ridicat al acestor previziuni.

Conform opiniei specialiștilor, principalul factor care va influența extinderea utilizării energiei nucleare în viitor este cererea de electricitate. Ritmul de creștere al cererii de electricitate s-a încetinit puternic începând din 1973, datorită majorării prețului energiei și recesiunii economice pe plan mondial.

Totuși, studiul apreciază că majoritatea cererii de electricitate va fi mai rapidă decât cea a cererii totale de energie și chiar ceva mai rapidă decât cea a produsului intern brut. Astfel, scenariile energetice elaborate de Agenția internațională pentru energie, OCDE, prevăd un ritm de creștere al cererii de energie de 2—3 la sută în prima parte a anilor '80 (reflectând lipsa persistentă de dinamism a activității economice), iar pentru perioada 1990—2003, un ritm de creștere anuală de 3—4 la sută.

Studiul preconizează, de asemenea, că ponderea deținută de energia electrică în consumul final total de energie urmează să se modifice de la 14 la sută în 1980 la 19 la sută în 1990.

Evoluția cererii de energie electrică se va afla sub incidența citorva factori, dintre care cei mai importanți sînt: relansarea creșterii economice, extinderea electrificării și ameliorarea randamentului consumului de energie.

Sub influența factorilor amintiți, ponderea electricității produse din țeite se va diminua pînă în anul 2000 de la 15 la sută la mai puțin de 2 la sută, în timp ce ponderea electricității produse pe bază de energie nucleară se va majora de la 13 la sută la aproape 30 la sută. Specialiștii apreciază că în prezent, această ramură a sectorului energetic posedă resurse de materii prime suficiente (respectiv bogate resurse de uraniu) existind de asemenea, capacități de îmbogățire și fabricare a combustibilului necesar și capacități pentru construirea de reactoare, suficiente pentru a acoperi eventualele cerințe pe termen îndelungat. De fapt, una din principalele probleme cu care se confruntă în prezent, acest sector, este tocmai supra-capacitatea, creată ca urmare a previziunilor anterioare extrem de optimiste.

Conform calculelor efectuate de specialiștii agențiilor menționate, prețul de cost al electricității furnizate de centralele nucleare este considerabil mai redus comparativ cu cel al energiei electrice obținute pe bază de produse petroliere. Exemplificînd, se constată că în cazul Franței, raportul dintre costuri este de 1 la 3,4 în favoarea energiei nucleare, iar în America de Nord de 1 la 1,5 sau 1 la 2. (Raportul mai mic în America de Nord se explică prin costul mai ridicat al capitalului utilizat, ca urmare a întârzierilor în darea în funcțiune a centralelor și a prețurilor ceva mai scăzute ale produselor petroliere comparativ cu prețurile practice în Europa).

În general, costul electricității obținute pe bază de cărbune se află situat între cel al electricității obținute pe bază de produse petroliere și cel al electricității de origine nucleară. În unele regiuni ale Statelor Unite, datorită ofertei abundente de cărbune și costului lor redus apare mai avantajoasă utilizarea cărbunelui, spre deosebire de Europa, Japonia și anumite regiuni ale Canadel, unde costul materiei prime nucleare este mult mai redus comparativ cu cel al cărbunelui (cu 20—50 la sută).

Unul din principalele obstacole care au frînat dezvoltarea acestui sector a fost reticenta manifestată de opinia publică, indiferent de argumentele tehnice și economice de

¹⁾ Agenția OCDE pentru energie nucleară.

²⁾ Agenția internațională pentru energie, OCDE.

fundamentare, prezentate de specialiști. Astfel, conform aprecierii acestora riscurile incumbate de exploatarea normală a unei centrale nucleare se încadrează, în gradul de pericolozitate reprezentat de variațiile înregistrate la nivelul radiației naturale.

Printre avantajele utilizării energiei nucleare comparativ cu cele ale utilizării cărbunelui (principală sa alternativă) se află: utilizarea unor cantități de combustibil pe unitatea de energie electrică produsă, incomparabil mai redusă în primul caz, fapt ce conduce la reducerea dificultăților legate de transport, poluare și scoaterea din circuitul economic a importanței suprafețe ca și lipsa gazelor nocive (bioxid de carbon, bioxid de sulf, și oxid de azot) din procesul de producție.

Principalul inconvenient al extinderii centralelor nucleare îl constituie necesitatea gestionării deșeurilor radioactive, care conform studiului menționat, presupune conservarea lor în stocuri supravegheate pe o perioadă care poate atinge pînă la 50 de ani (cu tehnicile existente, verificate pentru durate de acest ordin).

Datorită inconvenientelor arătate, găsirea celor mai potrivite locuri de amplasare a centralelor nucleare, mai ales în cazul țărilor europene, care au o populație foarte densă devine tot mai mult o problemă. În multe țări, opoziția manifestată de opinia publică în legătură cu astfel de proiecte a contribuit la întârzierea punerii lor în funcțiune și implicit la majorarea costului investiției.

Printre soluțiile preconizate de studii celor două agenții în scopul ameliorării situației (pe linia cooperării dintre țările membre OCDE) se află: evaluarea perspectivelor pe care le are energia nucleară și a costurilor aferente, prin prisma creșterii cererii de energie electrică a țărilor membre OCDE, promovarea unor măsuri care să asigure disponibilitatea materiei prime în interiorul zonei OCDE și elaborarea unui program de demonstrații privind evacuarea deșeurilor radioactive, capabil să convingă opinia publică de lipsa de pericolozitate a proiectelor.

IOLANDA DĂDUJANU
I.E.M.

Noțiuni, termeni operațiuni

Tehnica creditelor în eurodevize

Piața eurodevizelor a cunoscut în ultimele decenii o dezvoltare spectaculoasă, iar rolul său în finanțarea deficitului de plăți a anumitor țări, în finanțarea unor proiecte de mare anvergură, în mobilizarea lichidităților necesare comerțului internațional precum și în plasarea unor sume importante în devize a devenit incontestabil.

Deși scopurile pentru care participanții la circuitul mondial de valori angajează credite în eurodevize sînt de o mare diversitate și, deci tendința ultimilor ani a fost de creștere permanentă a numărului de bănci participante la montarea unei astfel de operațiuni, iar aria geografică a celor implicați s-a extins în mod deosebit, simplitatea soluțiilor adoptate de bănci a făcut ca mecanismul contractual al acestui tip de împrumuturi să fie în prezent destul de stabilizat. Tot mai multe contracte de credite în eurodevize au la bază clauze general admise, ceea ce permite să se vorbească de o veritabilă standardizare a acordurilor de credit la scară internațională. Totuși, contractele de acest tip nu fac obiectul unor reglementări internaționale cum ar fi cele privitoare la creditul documentar. Baza lor juridică are însă un anumit caracter de unicitate fiind în general inspirată din practicile bancare anglo-saxone.

În cele ce urmează ne propunem să descriem pe scurt mecanismul montării și acordării creditelor în eurodevize, precum și obligațiile participanților în astfel de operațiuni, așa cum rezultă ele din contractele de credit.

Primul moment în punerea pe rol a unui împrumut în eurodevize îl constituie contactarea de către solicitant a uneia sau mai multor bănci de prim rang cărora le cere să-și asume rolul de „șef de filă“ și să organizeze constituirea sindicatului, stabilirea condițiilor și contractarea împrumutului.

Odată rolul acceptat, șeful de filă difuzează oferta de participare la un număr cât mai mare de bănci situate în țări diferite. În același timp, el asigură coordonarea juridică a operațiunii. El negociază un contract cu solicitantul creditului, după care difuzează acest contract tuturor băncilor interesate. În această fază se pot aduce corecții la contractul propus inițial, după care acesta se semnează. Prin însușirea contractului, creditorii devin membri ai sindicatului, astfel format. Bineînțeles, dacă clauzele sînt nesatisfăcătoare pentru una din băncile cu care s-au angajat negocierii, aceasta are libertatea de a nu adera.

După semnarea contractului, o bancă, de obicei aceeași, care a jucat și rolul de „șef de filă“ preia responsabilitatea derulării efective a operațiunii, în calitate de mandatar al băncilor membre ale sindicatului. Ea poartă denumirea de „agent“. De reținut în legătură cu acest rol este faptul că remunerarea serviciilor agentului se face de către împrumutat, iar poziția de mandatar față de membrii sindicatului nu este reglementată printr-un contract de mandat separat și are titlu gratuit.

Împrumutul se face pe o perioadă determinată în general de durată medie (cinci ani). Suma, totdeauna de dimensiuni considerabile, se acordă o singură dată și este aceeași pînă în momentul rambursării. Dobînda este revizuită la intervale regulate, denumite perioade de dobîndă, fiind determinată, așa cum vom vedea, în funcție de LIBOR. Finanțarea împrumutului se face prin mobilizarea de către băncile sindicatului a depozitelor pe termen scurt disponibile pe piața eurodevizelor.

Agentul este cel care, după primirea documentelor stipulate în contract, din partea împrumutatului, cu două zile lucrătoare înainte de fiecare perioadă de dobîndă, determină rata acesteia, o notifică tuturor participanților, după care centralizează sumele ce constituie creditul și le virează în contul împrumutului.

Pentru suma primită, împrumutatul înscrie un bilet la ordin pe numele băncii agent cu o scadență egală cu perioada de dobîndă. La finele fiecărei perioade de dobîndă, contul de împrumut pe numele debitorului, deschis la banca agent, este creditat cu suma rambursată, iar un alt cont, pe același nume, este debitat cu suma reprezentînd creditul acordat pentru noua perioadă de dobîndă.

Dacă din punctul de vedere al împrumutatului, creditul primit este unic și pe o durată de cinci ani, din punctul de vedere al băncilor creditoare, lucrurile stau oarecum diferit.

Pentru fiecare bancă participantă împrumutul pe care ea s-a angajat să-l acorde nu este un împrumut pe cinci ani, ci un împrumut pe șase luni reînnoibil cu ocazia deschiderii fiecărei perioade de dobîndă. Doctrina juridică bancară face în acest sens deosebirea dintre angajamentul de acordare a creditului și acordarea propriu-zisă. O serie de argumente pledează în favoarea acestei teze a împrumuturilor succesive:

— angajamentul este remunerat prin comisionul de participare, iar împrumutul prin dobîndă.

— înaintea fiecărei perioade de dobîndă, împrumutatul trebuie să confirme că declarațiile conținute de contract și în baza cărora băncile au consimțit să-i pună la dispoziție sumele cerute, rămîn valabile.

— dobînda este diferită pentru fiecare perioadă de dobîndă.

— emiterea de bilete la ordin pe termen scurt și înscrierea contabilă a rambursării și re acordării fiecărui împrumut.

Iată dar că creditul în eurodevize este practic un cumul de credite eşalonate în timp, la intervale scurte, pe o anumită durată nedeterminată.

Obligațiile ce revin părților la o operațiune de împrumut în eurodevize rezultă din contractul care se încheie între împrumutat și sindicatul care acordă creditul.

Împrumutatului îi revine în primul rând, sarcina de a remite băncii agent, înainte de primirea sumei prevăzute în contract, documentele solicitate în baza acestuia. Aceste documente atestă capacitatea juridică și economică a împrumutatului de a angaja și rambursa sumele primite.

O obligație ce necesită o prezentare deosebită este aceea de a restitui la scadență sumele primite și de a achita dobînda convenită. Tot împrumutatului îi revine sarcina de a plăti taxele și impozitele prevăzute de legislația țării sale.

În ceea ce privește deviza sau devizele în care este acordat creditul, trebuie arătat că restituirea acestora se face de către împrumutat în aceeași structură în care i-au fost acordate.

Cel mai important aspect legat de obligațiile băncilor creditoare, este lipsa de solidaritate a acestora în execuția contractului. Contractele prevăd întotdeauna o clauză în acest sens: „Băncile se angajează nesolidar de a pune la dispoziția împrumutatului partea lor de participare, fiecare dintre ele nefiind ținută decît pentru cota ce-i revine din suma totală. Neexecutarea de una sau mai multe bănci a obligației (obligațiilor) nu le va dezlega pe celelalte de obligațiile lor și nu-l va autoriza pe împrumutat să pună capăt convenției de credit fără a plăti prejudiciu și fără a se întoarce singur împotriva băncilor ce nu și-au achitat obligația”. De asemenea, neexecutarea contractului de una sau mai multe bănci nu-i va da acestuia dreptul de a nu-și mai achita obligațiile față de celelalte.

Deși, la prima vedere, clauzele de mai sus lasă impresia că împrumutatul este pus în inferioritate față de sindicat, în realitate situația este mai puțin gravă. De obicei, cele care nu-și achită obligațiile sînt băncile mici, cu participare minoră în totalul sumelor angajate. Băncile de prim rang s-ar expune unei publicități cu totul nefavorabile dacă într-un anumit moment ar abandona obligațiile ce și le-au asumat în baza unui contract de credit. În același timp, șeful de filă sau agentul se vor strădui să înlocuiască banca care se retrage din sindicat printr-o altă bancă sau vor prelua asupra lor participarea acesteia, fapt prevăzută uneori, inclusiv, în contractele de credit, dar totodată, important pentru renumele și capacitatea lor de a monta operațiuni sigure și de mare anvergură.

Dintre băncile participante la acordarea creditului, cele mai multe obligații îi revin băncii agent, pentru care aceasta este bineînțeles remunerată prin intermediul unui comision (management fee).

Agentul are în primul rând sarcina de a verifica documentele remise de împrumutat în baza contractului de credit, atît din punctul de vedere al numărului și aspectului formal cît și din punctul de vedere al conținutului acestora. Spre deosebire de situația creditului documentar, cînd documentele primite sînt verificate de bancă asupra aspectului formal, în acordarea creditelor în eurodevize, agentul are obligația de a constata că documentele corespund ca substanță celor cerute. O clauză specială condiționează avansarea sumei de respectarea de către împrumutat a obligației de a furniza înscrisurile și informațiile stipulate:

„Băncile nu vor fi ținute să remită fondurile în virtutea prezentei convenții decît dacă agentul a primit toate documentele următoare, într-o formă și un conținut care să-i fie acceptabile”.

O altă sarcină a agentului este cea de a determina dobînda care urmează să fie percepută împrumutatului pentru următoarea perioadă de dobîndă: Formularea „a o determina” nu este cea mai adecvată pentru că agentul are un rol constator, piața monetară fiind, de fapt, factorul determinant. Iată cum este prevăzută în contracte obligația agentului:

„La orele 11 (ora Londrei), cu două zile lucrătoare înainte de începerea unei perioade de dobîndă, agentul va obține de la fiecare bancă de referință rata dobînzii care

îi este oferită pe piața interbancară a eurodevizelor la Londra, pentru depozitele în devize solicitate, de o sumă și pentru o perioadă comparabile sumei și duratei avansului în cauză.

Rata dobînzii va fi media aritmetică a ratelor indicate de către băncile de referință și majorată cu marja convenită”.

Agentul comunică rata dobînzii determinată în acest fel atît împrumutatului cît și băncilor din sindicat, ea neputînd face obiectul nici unei contestații, în afara cazurilor de eroare manifestă.

Băncile de referință, alese pentru determinarea dobînzii pot fi membre ale sindicatului sau pot fi alese și din afara acestuia. De obicei, atunci cînd sindicatul cuprinde bănci din mai multe țări, este bine ca structura băncilor de referință să reflecte structura națională a sindicatului.

La datele stabilite, agentul centralizează plățile și le remite împrumutatului. De la acesta el primește înapoi sumele avansate anterior și dobînzile aferente. Tot agentul are sarcina de a urmări cu strictețe scadențele, de a calcula dobînzile penalizatoare pentru întîrzierea plăților, de către împrumutat.

În fine, atunci cînd creditul acordat vine în completarea sumelor destinate unui proiect industrial sau comercial (proiect finance), pentru a mări securitatea creditului, agentul se îngrijește de urmărirea bunei execuții a lucrărilor. În acest scop el poate angaja sub-mandatar specializați (proiect controllers). Nu trebuie trasă concluzia din acestea că agentul își asumă responsabilitatea de a controla buna execuție, devenind tutorele proiectului și obligația sa este limitată la membrii sindicatului și nu răspunde în fața celorlalți creditori.

În cele de mai sus am trecut în revistă ceea ce am putea numi „regulile jocului”. În numărul următor vom analiza riscurile pe care le incumbă operațiunile de împrumut în eurodevize precum și alte clauze specifice contractelor de credite de acest tip.

ODOBESCU EMANUEL

Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară

Relații financiare Internaționale

Sistemul de finanțare pe piața S. U. A. Finanțarea exporturilor

Sursele de finanțare pe termen scurt sub 1 an de zile. În S.U.A. există două surse principale de finanțare pe termen scurt a exporturilor: băncile comerciale și instituțiile financiare specializate.

a. **Băncile comerciale** din marile orașe americane, în special din New York, finanțează cea mai mare parte din exporturile S.U.A. Finanțarea pe termen scurt acordată de băncile americane se face în cadrul liniilor de credit obișnuite deschise exportatorilor. Creditarea în cadrul liniilor de credit este făcută pe baza tratelor exportatorului (simple, sau însoțite de documente); tratele sînt trimise, în același timp, băncii importatorului pentru a fi onorate. Dobînda percepută la creditul acordat de bancă (de la acordarea avansului pînă la onorarea tratei) depinde de nivelul dobînzii pe piață și de bonitatea clientului.

Băncile comerciale realizează acest tip de finanțare cu drept de recurs asupra exportatorului. Trata este considerată de bancă drept garanție și dacă nu este onorată de importatorul străin banca penalizează exportatorul pentru fondurile avansate. Dacă exportatorul este asigurat el poate depune polita de asigurare ca element garant (Asigurarea se poate face în F.C.I.A. — vezi în continuare)

La primirea cererii de creditare a exportului, banca comercială creditoare studiază riscurile care decurg din această operațiune. Se apreciază gradul de bonitate a țării importatoare și capacitatea acesteia de a efectua plata în dolari la scadență, se studiază creditul total pe care banca respectivă îl are în țara avută în vedere și se apreciază dacă s-a depășit sau nu o limită rezonabilă apoi se face o evaluare globală și de detaliu a importatorului.

Băncile comerciale mai pot finanța exportatorii și prin intermediul acceptelor bancare (tehnica este aceeași ca pe plan intern și a fost prezentată anterior). Această procedură este folosită în special de marii exportatori, care întrețin relații bune cu băncile lor.

b. **Companiile de finanțare a exporturilor**, sînt alte instituții specializate în finanțarea exporturilor, numărul lor crescînd considerabil în ultimul timp. Aceste firme oferă exportatorilor mai mult decît un simplu credit bancar; frecvent, aceste instituții efectuează întreaga procedură de creditare, înlocuind departamentul credite al exportatorului și efectuînd toate operațiunile necesare (cercetarea bonității partenerului, derularea operațiunilor propriu-zise, asigurarea etc.). Datorită acordării acestor servicii, costul total al finanțării prin companiile menționate este mai ridicat decît cel furnizat de băncile comerciale; marja suplimentară de dobîndă percepută peste rata dobînzii preferențiale depinde de numărul și mărimea serviciilor acordate. Principalele companii de finanțare a exporturilor sînt: Amsterdam Overseas Corp; A.J. Armstrong International; CIT Financial Corp; Fenchurch Corp; Intercontinental Credit Corp; Meinhard Commercial Corp; Overseas Credit Corp.

Ca și în cazul finanțării prin bănci comerciale, asigurarea FCIA nu este acceptată drept garanție totală, care să nu facă necesar recursul asupra exportatorului.

c. **Factoring-ul de export** se aseamănă cu factoring-ul intern prezentat anterior. Companiile de finanțare a exporturilor acționează, de regulă, ca firme de factoring de export.

d. **Facilitatea de împrumut pe termen scurt a Eximbank-ului** — poate finanța exportatorii numai atunci cînd aceștia nu pot obține fondurile necesare de pe canalele private prezentate anterior (puncte a.b.c.). În cadrul acestei facilități, Eximbank-ul poate face avansuri de pînă la 100 la sută din valoarea exportului; dobînda percepută este, de regulă, sub dobînda pieței.

Sursele de finanțare pe termen mediu și lung. Principalele surse de finanțare a exporturilor pe termen mediu sînt instituțiile guvernamentale specializate și băncile comerciale.

a. **Băncile comerciale** finanțează exporturile pe termen mediu în condițiile obținerii în prealabil a asigurării FCIA și a garanțiilor Eximbank. În cazul exporturilor spre țări în care nu există riscuri politice deosebite, băncile comerciale acceptă, de multe ori, finanțarea fără a fi necesare polițele FCIA și Eximbank (conform datelor, creditele de export neasigurate, au o pondere sensibilă în totalul creditelor pe termen mediu acordate de băncile comerciale). Condițiile de finanțare acordate de băncile comerciale sînt, în mod obișnuit, următoarele: plata cash a cumpărătorului de 10—20 la sută; 10 la sută participarea exportatorului la finanțare; restul de 70—80 la sută este creditat de către bancă. Atunci cînd creditul este asigurat, banca acceptă, de regulă, finanțarea fără recurs. Termenele de creditare sînt, în majoritatea cazurilor, de maximum 5 ani, dar s-au acordat și credite pe termen mai îndelungat (de exemplu, în cazul exporturilor de avioane). Ratele de dobîndă variază în marje largi, de la caz la caz, în funcție de produs, și beneficiari (există diferențe de pînă la 6—7 puncte procentuale între ratele de dobîndă la diferite credite bancare pe termen mediu).

b. **Refinanțarea prin Eximbank.** Prin intermediul Facilității de scontare pe termen mediu, Eximbank-ul poate refinanța băncile comerciale care acordă credite de export, pînă la limita de 100 la sută din valoarea creditului. Refinanțarea Eximbank se face în condiții relativ avantajoase de dobîndă și termene de rambursare.

c. **Împrumuturile directe acordate de Eximbank.** Programele de împrumut direct ale Eximbank prevăd acordarea de credite importatorilor străini de produse americane (creditele sînt legate, respectiv toate sumele incluse în credit trebuie cheltuite pe produse și servicii americane). Împrumuturile sînt acordate pe termene de la 5—15 ani și ele finanțează importurile de produse industriale prelucrate, în special importurile de mașini și utilaje. De obicei, este nevoie ca o parte din creditul necesar pentru realizarea importurilor respective să fie furnizat de băncile comerciale, dar ponderea participării acestora s-a diminuat treptat în ultimii ani, finanțarea Eximbank ajungînd în majoritatea cazurilor la 100 la sută. În toate cazurile se cere o plată cash de 15 la sută, creditul mergînd pînă la 85 la sută din valoarea importului. De asemenea, împrumuturile Eximbank pot acoperi toate costurile legate de efectuarea importurilor (de exemplu, pot fi incluse costurile studiilor de fezabilitate). De asemenea, Eximbank-ul poate ajuta exportatorii în obținerea „finanțării costurilor locale” (servicii de engineering, plata forței de muncă locală etc.).

d. **Programele speciale sub auspiciile Eximbank.** Există două programe speciale de sprijinire a exporturilor americane care funcționează sub auspiciile Eximbank. Primul este „Private Export Financing Corp” (PEFCO) — un consorțiu de bănci private și corporații industriale, creat pentru a finanța, cu garanții Eximbank, exporturi de mare valoare, ca cele de utilaje complexe, avioane, uzine electrice. Al doilea este „Corporation Financing Facility” prin care se asigură credite băncilor străine pentru ca acestea să finanțeze importurile efectuate de importatori ce nu au acces direct la împrumuturile Eximbank.

e. **Commodity Credit Corporation (CCC)** este o agenție guvernamentală care acordă exportatorilor americani de produse agricole credite pe perioade de 1—3 ani; dobînda percepută este dobînda pieței.

f. „Agency for International Development (AID) și Overseas Private Investment Corp (OPIC) sînt două instituții guvernamentale care acordă credite directe, participări sau asigurări ale creditelor pentru țările în curs de dezvoltare (de regulă, țările sărace; România nu beneficiază de facilitățile acestor instituții).

Asigurarea creditelor de export în S.U.A. Majoritatea tipurilor de credite de export sînt relativ ușor de obținut în S.U.A. dacă se obțin prealabil asigurările și garanțiile necesare.

a. **Foreign Credit Insurance Association (FCIA)** este principala sursă de asigurare a creditelor de export în S.U.A. F.C.I.A. este o asociație de aproximativ 50 companii private de asigurare și are sediul în New York. F.C.I.A. este specializată în asigurarea creditelor de export pe termen mediu și scurt.

b. **Banca de Export-Import (Eximbank)**, ca instituție de specialitate a guvernului american, reasigură împotriva riscurilor politice, creditele asigurate la F.C.I.A. De asemenea, Eximbank-ul determină și supervizează politica și prevederile F.C.I.A. În afară de asigurare, Eximbank-ul garantează creditele pe termen mediu și scurt.

Condițiile de asigurare a creditelor pe termen scurt sînt următoarele:

— pentru fiecare exportator, F.C.I.A. aprobă limite în cadrul cărora acordă asigurarea; în cazul anumitor cumpărători, F.C.I.A. poate asigura dincolo de aceste limite conform programului „Special Buyer Credit Limit”;

— acoperirea este fie comprehensivă (95% pentru riscuri politice și 90% pentru riscuri comerciale) fie numai pentru riscuri politice (90%); acoperirea curge, de obicei, de la data livrării, dar se poate aranja o acoperire de la data vânzării dacă se achită o primă suplimentară;

— exportatorii sînt eligibili pentru asigurare F.C.I.A. dacă au reședința legală și expediază de pe teritoriul S.U.A.; în plus, este necesar ca 50% din valoarea mărfurilor exportate să fie de origine americană;

— primele de asigurare depind de condițiile de vânzare și țara de destinație (se situează în medie la 0,46 dolari pe 100 dolari valoare facturată).

— creditele de la 181 zile până la 5 ani (iar în unele cazuri până la 7 ani) sînt asigurate de F.C.I.A. și Eximbank; asigurarea se acordă, de obicei, pe baza analizei, de la caz la caz;

— cumpărătorul este obligat să efectueze o plată cash de 10—20%, restul de 80—90% constituind valoarea creditului;

— acoperirea este fie comprehensivă (atît pentru riscuri politice, cît și pentru riscuri comerciale) sau numai pentru riscuri politice și se face, de regulă, pentru 90% din valoarea creditului; în anumite condiții se poate face asigurare și pentru perioada dinaintea livrării;

— exportatorii care beneficiază de asigurare trebuie să aibă sediul și să livreze din S.U.A.; sînt eligibile pentru asigurare F.C.I.A. și Eximbank filialele cu sediul în S.U.A. ale companiilor străine;

— asigurarea și garanția F.C.I.A. — Eximbank se acordă numai pentru partea din valoarea produsului care este de origine americană;

— primele de asigurare depind de produs, condițiile de vânzare și țara de destinație, variind între 0,5 și 6 dolari pe 100 dolari valoare acoperită.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Aprecieri privind evoluția cursurilor valutare în 1982

În anul 1982, în condițiile crizei economice mondiale, evoluția activității pe piețele valutare s-a caracterizat printr-o anumită nervozitate determinată de această dată, de tendința excesivă de apreciere a cursului dolarului, temperată în ultima parte a anului de reducerea generală a nivelului dobînzilor.

Referindu-ne la sistemul monetar vest-european existența acestuia în anul 1982 a fost marcată sau mai bine zis asigurată cu prețul modificării parităților a 6 din cele 7 monede care îl formează, alinierea fiind determinată de tendințele de dispersie a evoluției cursurilor valutare componente, sub influența ecarturilor extrem de diferențiate ale cursurilor valutare mai slabe față de dolarul S.U.A.

În 1982, pentru al treilea an consecutiv, piața valutară internațională a fost dominată de un dolar S.U.A. puternic. Fermitatea dolarului a reflectat efectele unei politici monetare restrictive, care, deși fundamentată pe statisticile săptămînale privind masa monetară (M1) a intrat în conflict cu politica economică de ansamblu a autorităților americane. Acest conflict își are cauza în primul rînd în interdependența instituțională a deciziilor pe care le ia Sistemul Federal de Rezerve (SFR) față de autoritățile financiare, ceea ce a făcut ca, în situația anului 1982, contradicțiile în legătură cu stabilirea priorităților din politica economică și a măsurilor de realizare a acestora să se manifeste ca un adevărat „război” între SFR și ministerul de finanțe.

Începînd cu semestrul II 1982 prioritatea imperativelor economice asupra celor monetare s-a reflectat în relaxarea treptată a politicii monetare, respectiv în reducerea treptată a nivelului dobînzilor. Este interesant de relevat că această relaxare nu a subminat poziția dolarului, acesta continuînd să evolueze ferm în semestrul II, de data aceasta sub influența efectului unor performanțe eco-

nomice — chiar din contextul crizei — favorabile. Este de amintit în principal succesul realizat pe planul contracării inflației, cota acesteia ajungînd la circa 5% față de 8,9% în 1981 și 12,4% în 1980, ceea ce a menținut caracterul atractiv al plasamentelor financiare în dolari. În plus, ecartul în favoarea S.U.A. în ceea ce privește nivelul dobînzilor și efectul psihologic „de sanctuar financiar” al S.U.A. în contextul incertitudinilor din sistemul financiar — valutar internațional au limitat influențele negative asupra cursului dolarului exercitate, totuși de un nivel extrem de ridicat al somajului și de deficitul comercial. Pe ansamblul anului 1982, aprecierea dolarului S.U.A. față de celelalte valute occidentale este evaluată la 16%, cu puțin inferioară celei din 1981.

Evoluția cursurilor valutare la bursa din Londra

Valută	Decembrie 1981	Decembrie 1982
Lira sterlină (a)	1,9034	1,7493
Marca vest-germană	2,2556	2,4267
Francul elvețian	1,8110	2,0500
Francul francez	5,7072	6,8570
Guldenul olandez	2,4695	2,8609
Francul belgian (b)	38,1400	47,4848
Lira italiană	1204,9100	1398,5714
Yenul japonez	218,4300	242,1810

Notă: a) cotație inversă; b) curs comercial

În contextul deprecierei generale a cursurilor valutare față de dolarul S.U.A., lira sterlină a fost totuși favorizată, acest proces fiind relativ mai lent atît comparativ cu dolarul, cît și cu celelalte principale valute occidentale. Pe parcursul anului 1982, în ciuda dificultăților și confruntărilor pe plan social (cca. 3 milioane șomeri), o serie de succese pe plan economic cum au fost stăvilirea inflației la un nivel apreciat la numai 5% pentru primul trimestru 1983, ameliorarea comerțului exterior și în special a fluxurilor de „comerț invizibil” care au indus un excedent apreciabil în balanța plăților curente au permis lirei sterline să reziste, pînă la sfîrșitul anului, tendinței excesive de apreciere a cursului dolarului S.U.A. Spre sfîrșitul lunii noiembrie 1982 asistăm la conjugarea evenimentelor de pe piața internațională a țifeiului, caracterizată printr-o supraofertă și deci un declin în întărirea de devize ale țării exportatoare de aur negru, cu reculul pe termen lung, al ratei dobînzilor și o creștere a opoziției producătorilor englezi față de politica monetară a autorităților care prejudicia competitivitatea internațională a produselor acestora*. Sub influența acestora factori, confruntarea dintre lira sterlină și dolarul S.U.A. s-a agravat considerabil spre sfîrșitul anului, dar pe ansamblul lui deprecierea monedei engleze față de cea americană a fost de 15%.

Spre deosebire de lira sterlină, francul elvețian s-a situat în poziția unei monede slabe, aproape pe întreg parcursul anului analizat. Deprecierea cursului acestuia, în prima parte a anului într-un ritm relativ accelerat, precum și perspectivele inflaționiste ale economiei elvețiene de la jumătatea lui 1982 (rata inflației ajunsese la cca 6% în iulie) au demonstrat ineficiența plasamentelor

*) În mod public s-au făcut presiuni de devalorizare cu circa 30% a lirei sterline, însă autoritățile de resort nu au conceput să aplice o astfel de măsură pentru a restabili competitivitatea internațională a produselor engleze.

de capital denumite în franci elvețieni. În schimb, s-a dovedit mai avantajoasă contractarea de împrumuturi din Elveția și utilizarea acestora în alte părți. Spre sfârșitul anului, totuși, au apărut unele corective favorabile în evoluția factorilor menționați, accentuate de reculul unor monede de rezervă (lira sterlină) și de tensiunile din cadrul sistemului monetar vest-european. Ca urmare, francul elvețian a cunoscut o apreciere sensibilă la sfârșitul anului, marcind în principiu o evoluție exact inversă celei înregistrate de lira sterlină.

Yenul japonez a evoluat în 1982 în maniera francului elvețian însă datorită unor factori oarecum diferiți. Deprecierea sensibilă a cursului acestuia (apreciată chiar exasperant în unele cercuri de specialitate) față de dolarul S.U.A. în cea mai mare parte a anului 1982, a reflectat în principiu efectele unei rate a dobânzilor extrem de reduse (care rareori a depășit nivelul de 6%) antrenând ieșiri considerabile de capitaluri din țară, precum și a restrîngerii activităților economice amplificată de dificultățile bugetare și criza politică, care a urmat demisei premierului M. Zuzuki. La sfârșitul anului, yenul japonez cunoaște o redresare comparabil mai bună decât a altor valute occidentale aflate în aceeași situație, reflectînd influența asupra piețelor valutare a știrilor privind primele semne de relansare a economiei japoneze și formarea noului cabinet sub conducerea lui Nakasone.

În cadrul sistemului monetar vest-european, care a funcționat cu aceleași țări partenere ca și în 1981 — R.F. Germania, Italia, Franța, Danemarca, Olanda, Irlanda și Belgia — Luxemburg — tensiunile care au caracterizat evoluția acestuia în 1982 au determinat două realinieri ale cursurilor pivot: la 24 februarie, cînd a avut loc devalorizarea cu 8,50% a francului belgian și de 3% a coroanei suedeze și la 12 iunie, cînd guldenul olandez și marca vest-germană au fost reevaluate cu 4,25%, iar livra italiană și francul francez au fost devalorizate cu 2,75% și respectiv 5,75 față de celelalte valutate componente ale sistemului.

Referindu-ne la sistemul monetar vest-european trebuie menționați totuși doi factori relativ stabilizatori în limitarea dispersiei evoluției cursurilor valutei componente. În primul rînd fermitatea cursului dolarului S.U.A. a avut un efect modelator asupra evoluției în cadrul S.M.E. a valutei puternice. În al doilea rînd, influența scăderii ratei dobânzilor a fost net superioară, de asemenea, asupra valutei mai puternice.

La fel ca și în anul precedent, marca vest-germană a evoluat „în umbra” unui dolar american puternic, însă sub influența unor factori contradictorii. Fără îndoială că performanțele economice comparativ mai bune față de ceilalți parteneri și avem în vedere, în special, excedentele comerciale lunare, de 4—5 miliarde mărci vest-germane și o rată a inflației sensibil scăzută (5%) au consolidat evoluția fermă a valutei vest-germane. În același timp, factori favorabili menționați au reușit să anihileze parțial efectele negative asupra evoluției cursului mărcii vest-germane exercitate de știrile privind nivelul record al șomajului (circa 2 milioane persoane) și incertitudinile în realizarea consensului social după schimbarea guvernului.

Francul francez a evoluat, în 1982, în condiții dificile, de regulă influențele factorilor psihoeconomici fiind pe ansamblu nefavorabile. Printre factorii clasici dar și fundamentali care explică slăbirea francului francez în anul analizat se numără deficitul comercial, care au agravat situația balanței plăților curente. Publicarea cifrelor privind deficitul comercial, care în trei luni a depășit 10 miliarde franci francezi a avut ca efect psihologic extrem de nefavorabil asupra evoluției cursului monedei franceze. La acest lucru se adaugă eșecul politicii antiinflaționiste, care deși caracterizată prin măsuri restrictive serioase în ceea ce privește înghețarea prețurilor și salariilor, nu a reușit să stăvilească escalada prețurilor de consum. Presiunile speculative asupra francului francez au fost diminuate printr-o manevră prudentă a taxei oficiale a

scontului și declarații ale ministerului de resort privind poziția fermă a autorităților monetare de a apăra paritatea monedei franceze și menținerea ei în cadrul S.M.E.

Deși tendința excesivă de apreciere a cursului dolarului S.U.A. nu a influențat în mod substanțial evoluția lirei italiene de la un an la altul, totuși ceea ce a caracterizat micșonarea cursului acestei valute în 1982 a fost amplitudinea. Dacă trimestrul III 1982 a fost extrem de dificil pentru moneda Italiei, sezonul turistic și devalorizarea din iunie 1-au adus forța necesară unei evoluții peste marja inferioară stabilită în S.M.E., chiar mai bună decât cea a valutei celorlalte țări partenere. Fundamentele economice și-au pus totuși amprenta asupra evoluției cursului lirei italiene — deficitul comercial, rata inflației de peste 17% — dar în momentul în care înregistra încă o poziție bună după sezonul turistic, ceea ce a făcut ca pe ansamblul anului 1982 deprecierea acesteia față de dolarul S.U.A. să fie relativ redusă comparativ cu alte valute occidentale și din cadrul S.M.E.

dr. Napoleon POP
I.E.M.

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

Anunț important!

Lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z” —
— ediția 1983 — se află sub tipar.

Lucrarea va fi difuzată cu precădere tuturor celor care
au făcut comenzi și au remis prețul.

Comenzile prin care s-a solicitat expedierea lucrării cu
ramburs nu se iau în considerare.

★

Lucrarea :

GHIDUL LUCRĂTORULUI DE COMERȚ EXTERIOR

se difuzează tuturor celor care au făcut comenzi, prin plată și
preluare de la

I.S.I.A.P. — Casa Școlii

intrarea C₂-C₃, etaj I, camera 23 bis, telefon (17.60.10/2086),
zilnic de la 7 la 15.

Lucrarea nu se expediază ramburs.

Pentru cărțile care nu vor fi preluate pînă la 25 februarie
a.c., comenzile vor fi considerate ca anulate.

Pentru virarea prețului, în cazul în care nu se plătește în
numerar (40 lei exemplarul), indicăm contul : I.S.I.A.P.,
6451.5.02.28 B.N.R.S.R., Filiala Sector I.

contract economic

Particularități ale contractului pentru lucrări de reparații nave

Lucrările de reparații nave, prin complexitatea lor, presupun, pe lângă o specializare a șantierelor de construcții și reparații nave, o permanentă colaborare între constructor și beneficiar, reflectată în obligații reciproce care prind contur prin contractul economic pentru efectuarea lucrărilor de reparații nave.

Dificultatea lucrărilor, a stabilirii volumului acestora la introducerea în reparații a navelor, descoperirea pe parcursul executării a unor defecțiuni neavute în vedere la stabilirea defecției inițiale, atrag după sine suplimentări de lucrări, modificări de termene, de valori, care se resfring pe planul responsabilității părților, de aceea, acest contract economic prezintă unele particularități asupra cărora vom insista în cele ce urmează, cu unele referiri la practica arbitrală.

1. Referindu-ne la distincția între contractele care se încheie în baza actelor de planificare și acelea prin simplul acord al părților, constatăm că obiectul acestui contract îl constituie lucrări de reparații la navele nominalizate în lista comună a ministerului executant și a celui beneficiar (M.I.C.M. respectiv M.T.Te.; M.A.I.A. etc.) care este anexă la Planul de Stat, aprobat prin decret al Consiliului de Stat. Pe cale de consecință, rezultă deci, că acesta este un contract planificat, iar elementele din anexa la planul de stat, așa cum sînt reproduse prin graficul navelor planificate a se repara în anul de plan, sînt obligatorii pentru părți. Aceste elemente obligatorii prevăzute în grafic, ca act de planificare sînt: denumirea navei; tonajul acesteia; categoria reparației; valoarea; trimestrul de plan intrare în reparație și durata reparației în zile. Aceste elemente de plan, nu pot constitui obiect de neînțelegere cu ocazia încheierii și modificării contractului.

În practică, s-au întîlnit însă situații în care părțile, prin acordul de voință, au modificat elementele din grafic, introducînd în contract alte nave, încheind acte adiționale pentru diferențele de valoare față de grafic și mai ales schimbînd datele de intrare în reparații și executare a acestora.

În aceste situații, practica arbitrală, făcînd o justă aplicare a principiului priorității planului față de contract, a relației plan — contract, a precizat că orice modificare a contractului de reparații nave, cu privire la elementele prevăzute în graficul navelor planificate, fără o prealabilă modificare a acestuia de către organele competente, este nulă de drept. (Arbitrajul de Stat interjudețean Constanța: Hot. 3089/1982 nepublicată).

2. Cu privire la perioada de valabilitate a contractului analizat, s-a pus problema dacă, față de natura juridică a acestui contract, de finalitate economică urmărită prin încheierea raportului juridic, acționează sau nu principiul anualității contractului, sau dacă efectele acestuia se prelungesc pînă la terminarea lucrărilor de reparații, principiul ce se regăsește în cazul contractului de antrepriză.

Reținînd punctul de vedere exprimat mai sus, în sensul că acest contract izvorăște din planul de stat anual, cînd durata de execuție se include în limitele perioadei de plan anuală, în anexa căruia figurează lucrarea, ne găsim în situația contractelor anuale, deci, că acționează principiul anualității contractului.

În situațiile în care, în raport de perioada introducerii navei în reparații, prin ipoteză în ultimul trimestru, iar

potrivit defecției și perioadei de execuție, aceasta depășește anul de plan, s-a născut problema dacă se încheie un contract pentru perioada primului an de plan, iar pentru anul următor se încheie un nou contract, sau un act adițional în condițiile graficului următor de plan.

În practica întreprinderilor de reparații nave, acestea încheie anual un singur contract cu fiecare beneficiar, pentru toate navele prevăzute în grafic anexa la Planul de stat, astfel că dacă o navă figurează în grafic în ani de plan succesivi, se încheie contract pentru aceasta în fiecare an.

Avînd în vedere prevederile art. 4 din Legea nr. 71/1969 în sensul că, cînd contractele se încheie pe baza sarcinilor stabilite prin planul cincinal și se actualizează pe baza planului anual, aprobat prin decret al Consiliului de Stat, opinii că și acest contract se încheie pe durata prevăzută în planul cincinal, iar cînd această durată se întinde pe perioada a doi sau mai mulți ani, actualizarea contractului se va face în baza anexei la planul anual, prin act adițional la contractul inițial. Actualizarea contractului făcîndu-se în baza planului de stat anual, aprobat prin decret al Consiliului de Stat, prin act adițional încheiat pe baza acestui plan și în vederea executării acestuia, acționează și în această ipoteză principiul anualității contractului.

Pentru aplicarea corectă a legii, navele fiind nominalizate în planul de stat, opinii că întreprinderea de reparații nave, are obligația să încheie contracte distincte pentru fiecare navă, numai astfel fiind posibilă actualizarea anuală a contractului, cînd perioada de execuție se întinde pe durata mai multor ani.

În ipotezele în care executarea lucrărilor depășește perioada de plan și cea contractuală, continuarea executării lucrărilor în anul următor de plan, presupune cu necesitate includerea în plan a lucrărilor de executat, ca bază a lansării actului adițional. Neincluderea în plan a lucrărilor și executarea acestora pe baza unor acte adiționale încheiate de părți prin acordul de voință constituie o indisciplină de plan, actele adiționale fiind nule de drept, iar lucrările executate fără contract, nu beneficiază de protecția legii pentru lucrările contractuale.

De asemenea, includerea în plan a lucrărilor și neemiterea actelor adiționale la contract, în condițiile prevederilor planului, nu conferă executării lucrărilor caracterul unor lucrări contractuale, cu toate consecințele negative care ar rezulta din nerespectarea termenelor de execuție și întîrzierilor în plată.

3. Reținînd caracterul planificat a lucrărilor de reparații nave, exprimăm un punct de vedere diferit față de redactarea textului din Condițiile generale privind efectuarea reparațiilor la nave de către întreprinderea de construcții nave și utilaj tehnologic Tulcea, anexă la contractul pe 1981 în privința modului în care sînt reglementate lucrările suplimentare apărute ca necesare în perioada de execuție a reparațiilor. Astfel, în menționatele Condiții generale, s-a precizat că sînt lucrări suplimentare, acelea care au apărut din momentul întocmirii specificației de lucrări și pînă la data intrării navei în șantier, sau apar ca necesare la defecție. Asemenea lucrări se comandă de beneficiar, executantul urmînd să emită acte adiționale privind durata de execuție și valoarea acestora, durata stabilită prin contract urmînd a se prelungi cu o perioadă corespunzătoare acestor lucrări.

Or, prin contract s-a stabilit clauza potrivit căreia, acesta își menține valabilitatea pe toată perioada cît a fost semnat și pînă la concurența valorii planificate pe an, menționată în graficul anexă la contract, situație în care, prevederile din Condițiile generale și acestea anexă la contract, prin care părțile prin liberul acord stabilesc nivelul lucrărilor suplimentare, valoarea acestora și termenul de execuție, acordă posibilitatea părților de a

modifica elementele de plan și contractul, fără modificarea prealabilă a planului. Cum textul din contract reflectă caracterul planificat al lucrărilor, valorilor și termenelor, în timp ce în Condițiile generale, pentru lucrările suplimentare, se prevăd clauze specifice contractelor neplanificate, ne găsim în situația unor clauze contradictorii.

În asemenea condiții, opinăm că prevederile punctului 7.1 din Condițiile generale privind efectuarea reparațiilor la nave de către ICNUT Tulcea în redactarea „lucrările suplimentare se vor comanda de beneficiar, iar executantul le va executa după perfectarea actelor adiționale privind durata și costul acestora”, sînt potrivnice legii și chiar contractului, prealabil încheierii actelor adiționale, fiind necesară modificarea actelor de planificare, anexă la planul de stat.

Pentru identitate de rațiune, aceleași condiții trebuie să îndeplinească și actele adiționale privind lucrările suplimentare apărute ca necesare în timpul executării reparațiilor, ca o consecință a descoperirii unor defecte neavute la introducerea navei în reparații. Aceste lucrări, deși necesare, executarea lor reclamă modificarea prealabilă a planului valoric și durata de executare a contractului. Executarea în fapt a lucrărilor, fără modificarea prealabilă a planului și contractului, constituie o încălcare a disciplinei de plan și contractuală.

În acest context, ni se pare semnificativ un litigiu prin care beneficiara de lucrări întreprinderea de pescuit oceanic Tulcea, a introdus în reparații la întreprinderea de construcții nave și utilaj tehnologic Tulcea, o navă de pescuit oceanic în anul 1979 prevăzută în planul pe 1979 cu termen de execuție în acel an. Lucrarea a fost replanificată în anii 1980 pentru 180 zile și în 1981 pentru 90 zile de reparații cu valori diferite în fiecare an, în baza căror replanificări, executanta a emis în fiecare an contract de reparații în anexa cărui figurează toate navele planificate, inclusiv cea în litigiu.

Prin acțiunea introdusă în februarie 1982 reclamanta a solicitat penalități de întârziere în executare a lucrărilor pe perioada 15—31.XII.1981 și de neexecutare pînă la finele anului de plan 1981, raportate la o valoare care reprezintă procentul de 32% rămas neexecutat din devizul antecalcul de reparații. Contractul pe anul 1981 prevedea în anexă, valoarea de executat, care a fost depășită pînă la termenul contractual și finele anului de plan, ca urmare a executării unor lucrări suplimentare pentru care nu s-au modificat datele din planul de stat pe anul 1981.

Referindu-ne la elementele specifice ale contractului de reparații nave, datele speței sintetizate, evidențiază necesitatea unor sublinieri în legătură cu consecințele nerespectării particularităților acestui contract și anume:

a) Întreprinderea de construcții și reparații nave, răspunde față de beneficiară în limitele planului anual, așa cum a fost concretizat prin anexa la contract, la nivelul valorii din plan și contract. În aceste condiții, acțiunile pentru plata de penalități de întârziere în executare, se pot formula numai pentru întârziere și neexecutare a lucrărilor prevăzute în anexa contractului la nivelul valoric din acesta.

Așa fiind, raportarea penalităților la prevederile unui deviz de reparații, necorelat cu anexa contractului, din care s-au executat lucrări la o anumită valoare de la introducerea navei în reparații, în perioade diferite de plan și nu la prevederile contractului anual, se face cu încălcarea principiului anualității contractului.

Prin acțiunea promovată în anul 1982 pentru sancționarea cu penalități a nerealizării contractului pe anul 1981, dar cu referire la devizul de lucrări cuprinse în contractele anilor 1979 și 1980 s-a încălcat același principiu al anualității contractului de reparații nave, beneficiara neputînd promova o acțiune pentru penalități în anul 1982 decît pentru nerespectarea obligațiilor asumate prin contractul pe anul 1981 și nu pentru încălcarea obligațiilor din contractele pe anii 1979 și 1980, perioada pentru care dreptul la acțiune era prescris potrivit art. 4 lit. b din Decretul nr. 100/1969. Anoi, în anii 1979 și 1980 stabilin-

du-se prin planul de stat și contractele anuale, lucrări la diferite nivele valorice, contractul pe 1981 nu a preluat obligațiile contractelor precedente și implicit răspunderea.

b) O altă particularitate a acestui contract, care se reflectă pe planul răspunderii părților, este aceea a colaborării acestora pentru executarea în termen a lucrărilor, colaborare, care, în contract are corespondent în obligații pe care și le asumă beneficiarul de a procura și pune la dispoziția executantului anumite piese de schimb.

Ne găsim în fața unor obligații care influențează executarea contractului, beneficiarul asumîndu-și obligații care îi atrag răspunderea față de executant și care, oricum, îl exonerează pe acesta de răspundere pentru neexecutarea lucrărilor din această cauză.

Ne-am referit la această particularitate a contractului de reparații nave, pentru a sublinia necesitatea colaborării active a părților pe toată durata executării lucrărilor de reparații, prin specificul lucrărilor, beneficiarul acestora, fiind titular al planului de aprovizionare pentru piesele de schimb, unele procurate din import, asumîndu-și astfel obligații, de respectarea cărora, depinde executarea conformă a lucrărilor de către executant. Consecința nerespectării obligației beneficiarului de a preda executantului în termenele prestabilite piesele de schimb necesare executării repartițiilor, se reflectă în exonerarea de răspundere a executantului pentru întârzierea în executare a lucrărilor, corespunzătoare perioadei respective de întârziere în predarea pieselor de schimb.

4. Prevederea din contractul pentru efectuarea lucrărilor de reparații nave, în redactarea „Pentru navele neîntrate în reparații, beneficiarul va suporta daunele generate de nefolosirea capacităților de producție și a forței de muncă, pe baza situațiilor prevăzute de executant”, pune în discuție problema relației prejudiciu — penalități, mai ales, avînd în vedere punctul 20 din Condițiile generale privind efectuarea reparațiilor la nave, în sensul căruia „pentru neexecutarea în totalitate sau în parte sau, pentru executarea necorespunzătoare a obligațiilor prevăzute în contract, părțile datorează una alteia penalități și despăgubiri stabilite de Legea 71/1969 modificată și completată prin Legea 3/1979” și anume dacă beneficiarul răspunde numai pentru daune sau acestea se acordă în completarea penalităților. Deși articolul din contract, reprodus, se referă, în ipoteza analizată, numai la daune, iar cel din Condițiile generale, reproduce principiul din Legea contractelor economice, considerăm că beneficiarul răspunde în condițiile legii cu penalități și daune în completare pentru acoperirea prejudiciului, așa cum a fost specificat în contract pe baza dovezilor precizate de text.

În legătură cu calculul penalităților, deși părțile nu au precizat prin contract modalitatea de calcul a acestora, considerăm că beneficiarul urmează să răspundă la nivelul valorii obligațiilor nerespectate. Oricum, părțile nu pot eluda legea, astfel că pentru încălcarea obligațiilor beneficiarului, executantul urmează să solicite în termenul de prescripție penalități și în completare daune, pentru valoarea penalităților prescrise, neputîndu-se solicita daune.

Cu privire la răspunderea executantului pentru întârziere în executare, avînd în vedere că acesta urmează să predea lucrările executate pe bază de recepție, pînă la aceasta, răspunde pentru întreaga valoare, în condițiile art. 47 din Legea nr. 71/1969. Cu referire la exonerarea de răspundere, contractul se referă la forța majoră, în condițiile art. 46 din Legea contractelor ca singura cauză de exonerare de răspundere. Obiectul contractului constituindu-l reparația navelor și nu produse repartizate de Comitetul de Stat al Planificării sau Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, cazurile de forță majoră, urmează să fie examinate de organele arbitrale cu ocazia rezolvării litigiilor.

Iulian LASCU
Arbitru de Stat — Arbitrajul de Stat
interjudețean Constanța

Repartizarea beneficiilor anuale realizate in unitățile socialiste de stat

La repartizarea beneficiilor anuale, bilanțiere, înregistrate de unitățile economice de stat trebuie avute în vedere reglementările în materie conținute în Legea nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, completate ulterior cu unele reglementări conținute în Decretul nr. 153/1980 privind unele măsuri referitoare la constituirea și utilizarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii*) și cu unele reglementări conținute în Legea nr. 3/1982 privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică :

— La pct. 1/a din anexa nr. 3 la Decretul nr. 153/1980 se prevede că, la unitățile economice, sumele reprezentând compensarea majorărilor de prețuri și tarife (reglementate prin Decretul nr. 283/1979 care a fost modificat ulterior, de la 1 iulie 1982, prin Decretul nr. 240/1982) se acoperă din beneficiile planificate și respectiv realizate, înaintea tuturor celorlalte destinații prevăzute de Legea nr. 29/1978.

— Art. 11 din Legea nr. 3/1982 prevede că veniturile convenite oamenilor muncii în raport cu partea socială depusă la fondul de dezvoltare economică se asigură din beneficiile obținute, înaintea oricăror alte repartizări prevăzute de lege.

Repartizarea beneficiilor realizate se face, la bilanțul anual, pe formularul comun anexă la bilanț, cod 20 „Repartizarea beneficiilor” prin înscrierea sumelor în col. 2 „realizat”. În același formular, în col. 1 „planificat” se înscriu sumele comunicate de organul ierarhic superior prin ultima „fișă de vărsăminte” iar în col. 3 „vărsat și prelevat” se înscriu sumele reprezentând vărsămintele și prelevările efectuate până la finele anului, înregistrate în contul 751 „Vărsăminte și prelevări din beneficii”.

În cele ce urmează vom prezenta numai cazul general, ca fiind mai des întâlnit, considerînd că în cazurile de repartizări de beneficii cu destinații speciale (fondul de despăgubiri, fondul de asigurare, fondul pentru acoperirea cheltuielilor determinate de calamitățile naturii ș.a.) unitățile interesate sînt în posesia actelor normative în speță.

1. În cazul întreprinderilor care au realizat și depășit planul de beneficii, la repartizarea beneficiilor realizate se va proceda conform celor de mai jos.

Partea din beneficiul realizat egală cu planul, denumită prescurtat, „beneficiul în cadrul planului”, se repartizează la nivelul sumelor din plan, ceea ce înseamnă, referindu-ne la formularul anexă la bilanț, că pentru „beneficiul în cadrul planului” (datele din col. 2 „realizat” vor fi egale cu cele din col. 1 „planificat”. Această parte din beneficii se repartizează de întreprinderi conform prevederilor art. 11 alin. (1) din Legea nr. 29/1978 pentru :

a. — restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor — ce se realizează prin vărsămintele făcute la organul ierarhic superior ;

b. — constituirea fondului de dezvoltare economică al întreprinderii — ce se realizează prin vărsămintele făcute în contul deschis la bancă cu această destinație ; rambursarea ratelor scadente (inclusiv dobînda acestora) ale creditelor pentru investițiile integral creditate ;

c. — constituirea fondului mijloacelor circulante — ce se realizează prin prelevarea sumelor ;

d. — constituirea fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social — ce se realizează prin vărsămintele făcute în contul deschis la bancă cu această destinație ;

e. — constituirea fondului pentru acțiuni sociale — ce se realizează prin prelevarea sumelor ;

f. — constituirea fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor — ce se realizează prin prelevarea sumelor ;

g. — alte destinații prevăzute de lege ;

h. — vărsămintele la bugetul de stat.

Tot la capitolul „beneficii în cadrul planului” se constituie, prin prelevarea sumelor :

— fondul pentru plata veniturilor convenite oamenilor muncii în raport cu partea socială depusă la constituirea fondului de dezvoltare economică, conform prevederilor Legii nr. 3/1982 ;

— fondul pentru compensarea majorării prețurilor și tarifelor, conform prevederilor Decretului nr. 240/1982.

Beneficiul peste plan se repartizează, conform prevederilor art. 12 din Legea nr. 29/1978, astfel :

a. — o cotă de 20% la fondul de dezvoltare economică ;

b. — o cotă de 5% la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ;

c. — o cotă de pînă la 25% pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, stabilită diferențiat, în condițiile legii, în raport de căile prin care s-a obținut depășirea beneficiului ;

d. — alte destinații prevăzute de lege ;

e. — o cotă de cel puțin 35% ca vărsămînt la bugetul de stat.

Resursele prevăzute la lit. a și b se utilizează pentru rambursarea creditelor primite în completarea fondurilor respective, precum și pentru finanțarea investițiilor stabilite prin planul național unic, de natura celor prevăzute a fi acoperite din aceste fonduri, înaintea celorlalte resurse stabilite de lege. / alin. (2).

2. În cazul întreprinderilor care nu au realizat planul de beneficii, beneficiile realizate se repartizează de întreprinderi cu prioritate, pentru :

— constituirea fondului pentru plata veniturilor convenite oamenilor muncii în raport cu partea socială depusă

*) denumirea actuală, conform Decretului nr. 200/1982, este : „Fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor”.

la constituirea fondului de dezvoltare economică, conform prevederilor Legii nr. 3/1982;

— constituirea fondului pentru compensarea majorării prețurilor și tarifelor, conform Decretului nr. 240/1982;

— și în continuare, conform prevederilor art. 19 alin. (1) din Legea nr. 29/1978, repartizarea se efectuează, în ordine, pentru:

- vărsămintele la bugetul de stat și
- restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor — la nivelul planului în limita beneficiilor realizate, iar beneficiul rămas se repartizează pe celelalte destinații în ordinea prevăzută la art. 11 alin. (2) din Legea nr. 29/1978 pentru:
- constituirea fondului pentru acțiuni sociale;
- constituirea fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor;
- constituirea fondului mijloacelor circulante;
- constituirea fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social;
- constituirea fondului de dezvoltare economică al întreprinderii;
- alte destinații prevăzute de lege.

3. Recalcularea și regularizarea vărsămintelor în cadrul planului se face în conformitate cu prevederile art. 18 din Legea nr. 29/1978.

Vărsămintele din beneficiile realizate în cadrul planului la dispoziția organului ierarhic superior pentru restituirea fondurilor primite pentru investiții, la fondul de dezvoltare economică al întreprinderii, la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și la bugetul de stat, precum și cele privind restituirea ratelor prevăzute la art. 11 (1) lit. c se recalculează și se regularizează cumulativ, de la începutul anului, pe baza beneficiilor realizate, alin. (1).

Recalcularea și regularizarea vărsămintelor se efectuează trimestrial. La cererea unităților economice organele bancare pot aproba efectuarea acestor operațiuni lunar, alin. (2).

Diferențele datorate din recalcularea vărsămintelor se plătesc în termen de 10 zile de la data prevăzută de lege pentru depunerea bilanțurilor contabile, alin. (3).

Sumele plătite în plus se compensează de bănci cu sumele datorate pentru perioada următoare sau se restituie întreprinderii în termen de 5 zile de la cererea acestora, alin. (4).

Conform prevederilor art. 20 din Legea nr. 29/1978, beneficiile peste plan datorate bugetului de stat se varsă în mod provizoriu, trimestrial pe baza bilanțurilor contabile, alin. (1). Vărsămintele din beneficiile peste plan la fondul de dezvoltare economică al întreprinderii și la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, precum și prelevările pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor se efectuează pe baza bilanțurilor contabile anuale, alin. (2).

Nicolae TRIFAN

Aspecte privind titlurile executorii

1. Părțile în decontarea bancară executorie. Executarea silită, chiar prin decontare bancară, constituie mijlocul legal prin care creditorul își realizează drepturile statornicite printr-un titlu executoriu, prin constringerea patrimonială a debitorului.

În cazul executării silită prin decontare bancară părțile nu pot fi, de regulă, altele decât cele care au figurat în litigiul arbitral sau judecătoresc (sau, în general, în procedura terminată prin titlu pus în executare). Nu trebuie însă neglijată posibilitatea transmisiunii calității procesuale, potrivit căreia cei cărora li s-au transmis, în temeiul legii sau al convenției, drepturile sau obligațiile uneia din părțile în litigiu, dobîndesc legitimare procesuală — activă sau pasivă — și reprezintă părțile între care a luat naștere inițial, raportul juridic. Aceasta ca o consecință a transmisiunii privind fondul dreptului. Este cazul diferitelor situații de reorganizare a persoanelor juridice, cînd organizația socialistă nouă care a luat naștere, ca urmare a reorganizării, sau organizația care își mărește patrimoniul va figura ca parte în raportul juridic procesual al decontării bancare executorii. În asemenea situații sînt aplicabile dispozițiile art. 52 din Regulile Procedurii Arbitrale pe care le vom prezenta mai jos.

Pentru a beneficia de executarea silită prin decontare bancară este necesar a avea cont la bancă. Dar îndeplinirea acestei condiții nu este suficientă, mai este necesar, de regulă, ca unitatea care apelează la această procedură să aibă personalitate juridică. Numai în asemenea situații se poate vorbi de părți care să figureze în procedura decontării bancare executorii.

Se știe că în anumite condiții banca poate deschide subconturi de decontare și pe seama unor titulari care, nu au personalitate juridică, ci sînt subunități ale organizațiilor socialiste cu personalitate juridică. În acest sens sînt prevederile art. 3 lit. A din „Normele metodologice/1980 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste. Prin aceste subconturi se efectuează, de regulă, toate operațiunile de încasări și plăți și se acordă credite bancare.

Deci, din acestea se pot deconta și dispozițiile de încasare însoțite de hotărîrile arbitrale sau judecătorești investite cu formulă executorie, dacă litigiul pentru care s-a pronunțat hotărîrea privește activitatea subunității respective.

2. Termenul în care se efectuează executarea silită prin decontare bancară. Actuala reglementare generală a prescripției extinctive, cuprinsă în Decretul nr. 167/1958, consacrand caracterul prescripției de instrument juridic de stingerea drepturilor, face o distincție netă între prescripția dreptului la acțiune și prescripția dreptului de a cere executarea silită.

Astfel, în alin. 1 al art. 1 se prevede că dreptul la acțiune, avînd un obiect patrimonial, se stinge prin prescripție dacă nu a fost executat în termenul stabilit de lege, iar în art. 6 se prevede că dreptul de a cere executarea silită în temeiul oricărui titlu executoriu se prescrie prin împlinirea unui termen de 5 ani, iar în raporturile dintre organizațiile socialiste, de un an.

Pentru calcularea termenului de prescripție este important a se determina din ce moment acesta începe să

curgă. Potrivit art. 7 din Decretul nr. 167/1958, termenul pentru executarea dreptului de a cere executarea silită începe să curgă de la nașterea dreptului. Din acest motiv este necesar să se determine momentul în care se naște dreptul. Acest moment diferă în funcție de natura titlului executoriu. Astfel, întâlnim următoarele cazuri:

a) hotărâri care prevăd termenul de executare conform art. 381 Cod procedură civilă sau potrivit art. 54 din Regulile procedurii arbitrale, hotărârea judecătorească sau arbitrală poate stabili un termen de executare, termenul de prescripție în asemenea cazuri începe să curgă de la expirarea termenului prevăzut pentru executare;

b) hotărâri care nu prevăd termenul de executare, în cazul unor astfel de hotărâri (judecătorești sau arbitrale) trebuie stabilit momentul când ele devin executorii, deoarece din acel moment se naște dreptul de a cere executarea silită și, prin urmare, începe să curgă termenul de prescripție. Hotărârile judecătorești devin executorii atunci când devin definitive. Cele susceptibile de recurs care au fost confirmate prin respingerea recursului, devin definitive și executorii în momentul pronunțării hotărârii de respingere (art. 377 punctul 1, din Cod. proc. civ.).

În cazul în care recursul se admite și se dispune casarea cu rejudecarea fondului la instanța de recurs, hotărârea definitivă este pronunțată de instanța de recurs și este executorie din momentul în care ea a fost pronunțată.

Indiferent de hotărârea pe care o avem în vedere, momentul eliberării titlului executoriu este neconcludent pentru începerea curgerii termenului de prescripție.

În cazul hotărârilor arbitrale, potrivit art. 29 din Legea nr. 5/1954 și art. 54 din Regulile procedurii arbitrale, dreptul de a cere executarea silită se prescrie prin trecerea unui an de la pronunțarea hotărârii arbitrale. În lipsa căii de atac, a recursului, hotărârea arbitrală este executorie și, deci, dreptul de a cere executarea silită se naște în momentul pronunțării ei.

Având în vedere faptul că organele băncii exercită și un control în ce privește executarea silită prin decontare bancară, ele nu pot fi transformate în simple birouri de înregistrare a cererilor de plată și de efectuare a operațiilor respective și că dispozițiile Decretului nr. 167/1958 sînt obligatorii și pentru ele, trebuie admis că banca este competentă a verifica dacă prescripția nu a operat.

În legătură cu această verificare, organele băncii nu au altceva de făcut decît să vadă dacă cererea de executare s-a introdus în termen de maximum un an de la obținerea titlului definitiv, iar în cazul cînd constată că cererea s-a făcut cu depășirea acestui termen, trebuie să refuze plata.

Dacă nu ar avea dreptul de a refuza plata, în această situație, controlul executat de bancă ar fi complet lipsit de eficiență și s-ar ajunge la eludarea dispozițiilor art. 6 din Decretul nr. 167/1958, în cazul executării silită prin decontare bancară.

Creditorul, nu are interes să țină seama de prescripție și ca atare, el cere executarea titlului său și după expirarea termenului de un an. Debitorul, nu poate opune prescripția întrucît executarea silită prin decontare bancară efectuindu-se fără a fi necesară acceptarea lui, el nu știe cînd se virează din contul lui suma a cărei executare se cere, luînd cunoștință de executare mai tîrziu, prin confruntarea extraselor de cont cu operațiunile efec-

tuate în contul său, după ce întreaga operație de executare este încheiată.

Dar, chiar în ipoteza cînd debitorul ar ști că s-a cerut executarea după trecerea termenului de un an, el nu are un interes propriu să invoce prescripția în cazul în care este organizație socialistă de stat, deoarece suma respectivă tot nu va rămîne în contul său, el fiind obligat să o vireze potrivit art. 20 din Decretul nr. 167/1958 și Decretului nr. 219/1960 la bugetul statului.

Adriana SAVU
jurisconsult

Puncte de vedere

Cu privire la calitatea procesuală a verigiilor intermediare în litigiile dintre executanții factici în relația de „tranzit organizat”

Este de principiu că în litigiile patrimoniale dintre furnizor — producător și beneficiar efectiv privind executarea necorespunzătoare sau neexecutarea obligațiilor contractuale asumate în relația de „tranzit organizat”, veriga intermediară nu are a sta, lipsindu-i calitatea procesuală în asemenea litigii, bineînțeles, în măsura în care a corelat și perfectat contractul economic cu clauza „tranzit organizat”, posibilele litigii purtîndu-se exclusiv și direct între executanții factici. Practica noastră arbitrală împărtășește în unanimitate acest principiu aplicîndu-l consecvent în rezolvarea litigiilor patrimoniale. Aceasta deoarece, odată perfectată relația de „tranzit organizat” întreaga executare a obligațiilor contractuale în întreaga lor complexitate privește doar executanții factici și deci, pe cale de consecință urmează ca și răspunderea contractuală să se angajeze direct și nemijlocit numai între aceste părți contractante.

Prin Hotărîrea nr. 4310/1981, pronunțată de Arbitrajul de Stat Central, s-a adoptat o soluție originală în materie și pe care o considerăm ca modificînd în esență principiul mai sus enunțat.

Pentru a pronunța această hotărîre, organul arbitral a stabilit următoarea stare de fapt, reținînd totodată următoarele:

Prin acțiunea sa reclamanta B.A.T.M.M. — Filiala produse chimice — București a solicitat obligarea pîrteii, întreprinderea chimică „Sinteza” Oradea, la plata sumei de 402.932 lei, reprezentînd penalități de neexecutare în natură a obligațiilor contractuale asumate, plus cheltuielile de arbitrar aferente.

Pîrta, prin întîmpinarea depusă a solicitat respingerea acțiunii, deoarece neîndeplinirea obligațiilor contractuale s-a datorat forței majore, precum și nelivrării de către însăși reclamantă a unei cote-părți din materia primă necesară realizării produsului finit penalizat — diferite sortimente de lacuri și vopsele — formulînd totodată, cerere de chemare în garanție împotriva B.J.A.T.M. Bihor-Oradea, ca fiind titulara contractului economic nr. 24/1979 în baza căruia a solicitat penalități reclamanta.

În continuarea apărărilor sale, pîrta a susținut că a achitat chematei în garanție suma de 923.308 lei cu titlu de penalități pentru nerealizarea sarcinilor contractuale privind livrările în depozit și în „tranzit”. Este acum de reținut că relațiile contractuale dintre părțile implicate în litigiu au fost specifice „tranzitului organizat”, veriga intermediară — chemată în garanție, perfectînd și corelînd conform normelor în drept contractul economic cu clauza „tranzit organizat”, fapt necontestat de nici o parte din litigiu, în care reclamanta avea calitate, din punctul de vedere al relației de „tranzit organizat” de beneficiar efectiv, iar pîrta de furnizor — producător.

Chemata în garanție B.J.A.T.M. Oradea, a solicitat respingerea cererii subsidiare ca fiind prescristă; care, în fapt, a fost formulată la 17 Iulie 1980, arătând că umitatea sa nu este ținută a răspunde deoarece este lipsită de calitate procesuală, contractul fiind perfectat în relație de „tranzit organizat”, iar veriga intermediară — chemata în garanție — și-a îndeplinit toate obligațiile specifice de corelare și perfectare a raportului contractual, fapt necontestat în cauză și ca atare executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale astfel încheiate și deci răspunderea contractuală privește doar executanții faptici, adică părțile din cererea principală.

În urma și a unei expertize contabile dispuse în cauză de organul arbitral, Arbitrajul de Stat Central București a pronunțat hotărârea cu numărul de mai sus, prin care a admis în parte acțiunea și cererea de chemare în garanție, obligând pârta la plata sumei de 336.353 lei penalități pentru neexecutarea în natură a obligațiilor contractuale, iar pe chemata în garanție a obligat-o la restituirea sumei de 165.795 lei, încasată fără temei de la pârta cu motivarea că... „deși relațiile contractuale s-au stabilit în „tranzit organizat” și că prin nesocotirea regulilor ce guvernează executarea actelor în „tranzit organizat”, chemata în garanție a încasat de la pârta penalitățile care erau convenite reclamantei, nu este de natură să schimbe concluzia de mai sus, ci va determina admiterea cererii de chemare în garanție pentru restituirea sumei ce s-a încasat în mod necuvenit”.

Rezultă, deci, în mod neîndoios, că organul arbitral a reținut în cauză existența și legalitatea relației de „tranzit organizat” din moment ce a acordat reclamantei penalități în lipsa „tranzitului organizat” nu puteau fi acordate, deoarece lipseau raporturile contractuale între reclamantă și pârta.

Considerăm astfel cu atât mai mult că în cauză organul arbitral nu era îndrituit a reține cererea de chemare în garanție formulată ca fiind inadmisibilă, verigii intermediare lipsindu-i calitatea procesuală, atita vreme cit contractul a fost încheiat în relație de „tranzit organizat”, iar litigiul era purtat între executanții faptici.

Introducând în cauză veriga intermediară pentru a răspunde în alt mod decit pentru eventuala necorelare sau neperfectare a contractelor în „tranzit organizat”, organul arbitral practic a înfrînt și nesocotit principiul unanim acceptat în materie și enunțat la începutul prezentului articol. Aceasta cu atât mai mult cu cit chemata în garanție urma să răspundă nu prin plata de penalități, ci pentru o conduită a sa anterioară cind a încasat de la pârta, o sumă din care o cotă parte a pretins-o fără temei legitim. În adevăr, chemata în garanție a încasat de la pârta, dar în afară de litigiul din discuție, suma de 923.308 lei cu titlu de penalități pentru neexecutarea în natură a obligațiilor asumate privind livrările în depozit și în „tranzit”. Evident, încasarea unei cote părți din această sumă și anume pentru nelivrările în „tranzit” a fost efectuată fără just temei și în disprețul principiilor ce cirmuiesc raporturile și actele în „tranzit organizat”. Dar această plată nu privește litigiul din discuție, fiind făcută, pe cale amiabilă, în afara acestuia și privind în principal relațiile contractuale dintre pârta și chemata în garanție, relații contractuale care au fost directe în majoritatea lor cu livrări directe în depozitul chematei în garanție și numai o anumită parte au fost perfectate în „tranzit organizat”. o serie de produse fiind contractate atit cu livrare în depozit cit și în „tranzit organizat”, în fapt fiind și cazul produselor a căror nelivrare la fine de an a solicitat penalitățile legale reclamate din prezenta cauză.

Totodată, pârta avea deschisă calea juridică a recuperării, reintregirii patrimoniului său diminuat netemeinic prin efectuarea unei plăți nedatorate prin intermediul unei acțiuni directe, prin care să solicite restituirea sumei deținute fără just temei de veriga intermediară care, în acest fel, s-a îmbogățit fără justă cauză în defavoarea sa, termenul de prescripție al unei astfel de acțiuni în regres, pentru recuperarea unei plăți nedatorate, fiind de 18 luni calculate de la data efectuării plății necuvenite.

Numai în acest mod considerăm că pot fi respectate principiile stabilite în angajarea răspunderii părților în culpă în relația de „tranzit organizat”, fiind în același timp mobilizate unitățile socialiste la a-și gospodări economic și în conformitate cu ansamblul normelor legale a patrimoniului pe care îl dețin.

MIHAI VIOREL
Jurisconsult

Agenda secretarului de consiliu popular

Certificarea unor fapte constatate personal de delegatul biroului executiv al consiliului popular

Potrivit pct. 48 din instrucțiunile nr. 6/J/1961, secretarul biroului executiv sau delegatul cu atribuții notariale al aceluiași organ poate certifica următoarele fapte: că o persoană se află într-un anumit loc; că o persoană se află în viață; că persoana din fotografia prezentată este aceeași cu persoana care cere certificarea fotografiei.

Pentru certificarea faptului că o persoană se află într-un anumit loc, partea va depune la consiliul popular o cerere scrisă. Certificarea se face fie la sediul primăriei, fie în afara sediului, în cazul cind constatarea se face în alt loc, la cererea persoanei a cărei prezență se constată. În vederea îndeplinirii certificării se va constata identitatea părții și locul unde aceasta se află.

Certificarea faptului că o persoană se află în viață se face de către secretarul sau delegatul biroului executiv în fața căruia se prezintă persoana în cauză, pe baza cererii acesteia din urmă. Identitatea persoanei solicitante se va stabili numai pe baza actului de identitate cu fotografie. Pe cererea acestuia se dispune o rezoluție, iar separat se întocmește o încheiere care, potrivit pct. 52 din menționatele instrucțiuni, se întocmește în numărul de exemplare originale cerut de parte și în plus unul care se păstrează la consiliul popular care a îndeplinit certificarea, făcându-se mențiune în cuprinsul ei de numărul total al exemplarelor.

Certificarea faptului că persoana din fotografie este una și aceeași cu persoana care cere certificarea se face astfel: persoana va prezenta, odată cu cererea scrisă, fotografia pe care solicită să se facă certificarea, depunând atitea exemplare ale fotografiei cite dorește să fie certificate, plus unul care va rămîne la dosarul certificării; persoana va declara în cerere, pe propria răspundere că fotografia depusă la consiliul popular o reprezintă; secretarul sau delegatul biroului executiv al consiliului popular va identifica persoana care cere îndeplinirea actului notarial. Încheierea de certificare a fotografiei se întocmește într-un singur exemplar și se reține la consiliul popular, împreună cu un exemplar al fotografiei, care se va atașa la încheiere. Pe versoul fiecăruia din exemplarele fotografiei se va face mențiunea: denumirea notariatului de stat care face certificarea, numărul sub care a fost înregistrată cererea, numele și prenumele persoanei din fotografie și identitatea ei stabilită prin actul de identitate cu fotografie.

Vasile ILIE

Întrebări și răspunsuri

La întrebările mai multor cititori :

⊗ Dispozițiile art. 2 alin. ultim din Hot. C. M. și U.G.S.R. nr. 880/1965, stabilesc că, în cazul când incapacitatea temporară de muncă survine în timpul concediului de odihnă, indemnizația din fondul asigurărilor sociale se acordă persoanei încadrată cu contract de muncă dacă s-a făcut internarea într-o unitate medico-sanitară sau dacă organul medical i-a prescris un concediu medical mai mare de 7 zile. După cum este cunoscut, persoanele încadrate cu contract de muncă potrivit art. 125 și 126 din Codul muncii și Legii nr. 26/1967, au dreptul la concediu de odihnă plătit în raport cu vechimea totală în muncă, pentru refacerea organismului ca urmare efortului depus în procesul muncii. La art. 13 din Legea 26/1967, se arată situațiile când ordinea efectuării concediului de odihnă stabilită potrivit art. 12 din aceeași lege, va fi modificată și concediul va fi reprogramat și efectuat pînă la sfîrșitul anului calendaristic. Printre aceste situații se prevede și cazul când persoana încadrată în muncă se află în incapacitate temporară de muncă, fără a se preciza vreo condiție de plată a concediului medical. Din cele de mai sus, rezultă că atunci când o persoană, la data programată să efectueze concediul de odihnă se găsește în incapacitate temporară de muncă, sau după începerea efectuării concediului de odihnă se îmbolnăvește sau se accidentează, începînd cu data primei zile de concediu medical, se întrerupe concediul de odihnă pe toată perioada cît durează concediul medical și urmează ca de aceste zile de concediu să beneficieze ulterior, indiferent de durata concediului medical și că se plătește sau nu indemnizații din fondul asigurărilor sociale de stat.

Avînd în vedere și prevederile art. 157 din Codul Muncii, în același mod se aplică dispozițiile legale de mai sus și în cazul cînd copilul în vîrstă pînă la 3 ani se îmbolnăvește în timpul concediului de odihnă al mamei.

● Normele pentru calcularea indemnizațiilor din fondul asigurărilor sociale de stat sînt prevăzute la art. 21 din Hot.C.M. și UGSR 880/1965. Potrivit acestui articol indemnizațiile se calculează pe baza retribuției tarifare de încadrare din luna (la data) în care s-a produs incapacitatea temporară de muncă. Prin retribuție tarifară de încadrare, potrivit art. 193 din Legea 57/1974 republicată, se înțe-

lege retribuția stabilită pe baza rețelelor tarifare sau a listelor de funcții pentru muncitori și personalul operativ și prin nomenclatoarele de funcții pentru personalul de conducere, precum și pentru cel administrativ, de deservire și de pază, la care se adaugă majorările, indemnizațiile și sporurile care, potrivit dispozițiilor legale, se includ în retribuția tarifară de încadrare. Pentru personalul retribuit pe bază de cotă procentuală din unitățile în care, conform reglementărilor în vigoare, s-a stabilit o retribuție tarifară de calcul, aceasta, se ia în considerație la stabilirea drepturilor care se acordă pe baza retribuției tarifare de încadrare. Legea nr. 57/1974 prevede că în anumite situații unele categorii de personal în afară de retribuția tarifară mai beneficiază și de ale drepturi de retribuție (sporuri, retribuții majorate, indemnizații). În consecință, la retribuția tarifară stabilită pe baza rețelelor tarifare, a listelor de funcții și nomenclatoare de funcții, la calculul concediilor medicale se mai adaugă și indemnizația tarifară, care se acordă șefului de echipă sau brigadă pe care pe lîngă activitatea sa de muncitor conduce o formație de lucru; retribuția tarifară mai mare cu 5—25% acordată personalului cu funcții de execuție și cel operativ, care prin natura muncii lucrează peste programul normal de lucru; indemnizațiile acordate cadrelor didactice care îndeplinesc funcții de director, director adjunct de unitate școlară, profesorii care desfășoară o activitate de diriginte de clasă, învățătorilor și institutorilor care predau în același timp la 2—4 clase în învățămîntul primar; indemnizațiile acordate cadrelor sanitare care îndeplinesc funcții de conducere, diferențiate în raport cu mărirea unității (secției) sanitare pe care o conduc; sumele corespunzătoare funcției cumulate de șofer care sînt incluse în retribuția tarifară a funcției respective, (gestiune, taxator) etc. De asemenea, potrivit art. 196 din Legea 67/1974, în calculul indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă (boală, accident, sarcină și leuzie) se cuprînde și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate și sporul pentru muncă în condiții deosebite.

● În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 54/1967 femeile cu copii sub 7 ani pot solicita conducerilor unităților să lucreze 1/2 normă, în posturi corespunzătoare calificării lor, fără ca acestea să poată depăși indicatorii stabiliți prin planul de muncă și retribuție și activitatea ce se desfășoară în unitate să permită fo-

losirea de personal încadrat cu 1/2 normă. Perioada de timp cît femeile lucrează cu 1/2 normă în condițiile H.C.M. nr. 54/1967 va fi considerată a fi lucrată cu normă întreagă. Indemnizațiile de asigurări sociale se vor calcula în funcție de retribuția corespunzătoare la 1/2 normă. Avînd în vedere că la stabilirea vechimii pentru pensie această perioadă se consideră normă întreagă, contribuția pentru pensie suplimentară prevăzută la art. 64 din Legea 3/1977 se calculează și se reține la retribuția pentru normă întreagă.

● La art. 9 din Hot. CM și UGSR nr. 880/1965, se prevede că persoanele cu contracte de muncă pe durată nedeterminată au dreptul la indemnizație în cazul reducerii programului de lucru cu 1/4 din durata normală, din cauza bolii sau accidentului, la recomandarea medicului, pe o durată de cel mult 90 de zile calendaristice într-un an calendaristic. Indemnizația reprezintă diferența dintre retribuția tarifară lunară corespunzătoare la 204 ore și retribuția tarifară pentru timpul lucrat din luna în care s-a acordat programul redus, fără a putea depăși 25% din retribuția tarifară de încadrare avută anterior programului de lucru redus, fără adăugarea altor sporuri sau indemnizații, ori a procentelor prevăzute la art. 4 din Hot. menționată mai sus, în raport cu vechimea neîntreruptă în muncă.

● ÎNTEPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE CONSTRUCȚII-MONTAJ, Suceava.

— Conform art. 45 din Legea nr. 71/1969, părțile sînt de drept în întîrziere dacă nu își execută obligațiile la termenul prevăzute în contract. În consecință, unitatea furnizoare datorează penalități de întîrziere dacă nu livrează la termen produsele sau, după caz, penalități de neexecutare în situația cînd nu execută deloc obligațiile contractuale. Unitățile socialiste sînt apărute de plata penalităților în cazurile de forță majoră, potrivit celor prevăzute în art. 46 din suscitața lege. Beneficiarii și furnizorii pot cădea de acord să livreze produsele cu anticipație sau cu întîrziere în condițiile prevăzute de art. 40 din Legea nr. 71/1969. În lipsa acestei înțelegeri penalitățile sînt datorate de partea în culpă, neputîndu-se invoca alte situații în afară de forță majoră.

● IOAN PALIȚĂ, Petroșani. — Modalitatea de calcul a chiriei aplicată de I.C.R.A.L. este cea legală, deoarece noțiunea de familie — din Legea nr. 5/1973 și H.C.M. nr. 850/1973 — are sens locativ, adică legat de închirierea imobilelor și nu înțelesul din Codul familiei.

● CONSTANTIN BULGARU, Iași — Nu puteți fi obligată la plata cheltuielilor pentru apa caldă menajeră în situația în care în locuința dv. nu există o asemenea instalație.

Vă
prezentăm

TRUSTUL DE INSTALAȚII ȘI AUTOMATIZĂRI DIN BUCUREȘTI

Pe str. Pictor Verona nr. 17, lângă cinematograful „Patria” din Capitală, se află sediul uneia dintre cele mai reprezentative unități economice ale Ministerului Construcțiilor Industriale: Trustul de instalații și automatizări. În 34 ani de existență vrednicul colectiv de muncă al acestei importante unități republicane de specialitate, a realizat peste 1730 capacități de producție, aducând o contribuție remarcabilă la punerea în funcțiune a platformelor industriale din foarte multe județe ale țării, precum și la realizarea celor mai importante obiective industriale din cadrul M.I.Ch., M.A.I.A., M.I.U., M.I.C.M., M.I.M. Amintim doar câteva din lucrările la a căror realizare trustul a adus o contribuție de seamă: Casa Scintei, Combinatul chimic Făgăraș, Întreprinderea de țevi Iași, Filaturile din Fălticeni, Iași, Botoșani și Sf. Gheorghe, Combinatul chimic Năvodari, Întreprinderea de celuloză și hirtie Chișcani, Combinatul chimic Govora, U.F.S. Săvinești, Combinatul chimic Roznov, la rafinările din Borzești, Ploiești, Dărmănești, șantierele navale din Galați, Oltenița și

Constanța, Fabrica de lacuri și vopsele „Azur” Timișoara, întreprinderile de vagoane și de strunguri din Arad și multe altele.

Specialiștii de la trustul de instalații și automatizări din București au realizat importante obiective industriale și peste hotare: în R.S. Cehoslovacă — clinică de urologie, în Libia — lucrări sociale și cultural-sportive, în Irak — fabrică de ciment, în Siria — rafinărie și fabrică de ciment, în Pakistan — rafinărie. etc.

Printre obiectivele industriale prioritare prevăzute în actualul cincinal se numără: dez-

voltările la Rafinăria Brazi și la Combinatul chimic din Craiova, instalație de electroliză cu diafragmă și instalații de poliuretani la Combinatul chimic din Rimnicu Vilcea, Combinatul chimic de la Drobeta-Turnu Severin, precum și o serie de investiții pentru agricultură și industrie alimentară.

Rezultatele obținute an de an de acest vrednic colectiv sînt concretizate în zeci de premii, diplome și medalii. Dintre acestea menționăm: de două ori Ordinul Muncii cl. I și Ordinul Muncii cl. II-a.

I. VASILESCU

